

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁRSKA PRÁCA

2012

Ľudmila Sahuľová

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

ABSENCIA SLOBODY VO SVETE SIEKT

Bakalárska práca

Študijný program: aplikovaná etika – etika profesijných činností (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., externá forma)

Školiace pracovisko: Trstená

Školiteľ: PaedDr. Milan Jozek, PhD.

Konzultant:

Nitra 2012

Ľudmila Sahuľová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

ABSTRAKT

SAHULOVÁ, Ľudmila: *Absencia slobody vo svete siekt.*[Bakalárska práca] Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Katedra všeobecnej a aplikovanej etiky. Vedúci záverečnej práce: PaedDr., Milan Jozek, PhD. Stupeň: bakalár. Nitra FF UKF, 2012, 44 s.

Cieľom záverečnej práce je upozorniť na nebezpečné psychomanipulatívne skupiny, ktoré sa navonok prezentujú, každá z nich zvlášť, ako jediná morálna a spásu nosná autorita. Rozoberieme štruktúru týchto skupín a vplyv, ktorý majú na členov a ich okolie. Zistíme, prečo je pre tieto komunity dôležitá závislosť a lojalita. Práca je rozdelená do piatich kapitol.

Prvá kapitola je venovaná definícií pojmu „sekta“, dôvodom ich vzniku, motivácii pre členstvo v týchto skupinách. Pozrieme sa aj na históriu tohto sociálneho fenoménu. V ďalšej časti sa charakterizuje sa budeme venovať jednej z najznámejších siekt, Svedkom Jehovovým, následne prejdeme na Scientológiu a ako poslednú spomenieme sektu exportovanú z východu, ktorá je známa pod menom Háre Krišna. Výsledkom tejto práce je poukázanie na zhubný vplyv týchto prevažne nábožensky orientovaných skupín, pre jedincov, ktorí sa dostanú do ich osídíel. Taktiež hľadáme dôvody prečo sa ľudia dajú zlákať týmito skupinami. A ako ťažko za z tých skupín človek dostane.

Bakalársku prácu dopĺňa zoznam použitej literatúry.

Kľúčové slová:

Sekta, psychická manipulácia, náboženstvo, závislosť, morálka, skupina, jedinečnosť

ABSTRACT

SAHULOVÁ, Ludmila: Absence of freedom in the world of sects. [Bachelor work] Constantine the Philosopher university in Nitra, Faculty of philosophy, Department of common and applied ethics. Supervisor: PaedDr., Milan Jozek, PhD. Level of professional qualifications: bachelor. Nitra FF UKF, 2012, 44pgs.

The goal of this work is warn of dangerous psycho – manipulator groups. These groups look like salvager on the outside. We analyze the structure of these groups and their effect on people and community. We discover, why depend and allegiance is important for these communities. This work is divided in the five chapters.

The first chapter is about what is the sect, why sects are formed, peoples' motivations to be member of group. We look at the history of this social phenomenon. In next chapter we addict to the biggest sect – Jehovahists. In other chapters we discuss about Scientology and about other sect „Háre Krišna“ from east. The result of this work is pointing out the effect of these religious groups. Also we look for reasons why people let affect themselves with these groups and how difficult is to quit this group.

List of literature completes this bachelor work.

Key words:

Sect, psychological manipulation, religious, depend, morality, group, unique.

Obsah:

ÚVOD	7
1. ZDANIE POMOCI	9
1.1. Pohľad do histórie	11
1.2. Charakteristika sekty	13
2. SVEDKOVIA JEHOVOVI	22
2.1. Vznik a formovanie	22
2.2. Pravidlá sekty	24
2.3. Kritický pohľad	26
3. SCIENTOLOGICKÉ HNUTIE	28
3.1 . Filozofia a náboženstvo hnutia	28
3.2. Pôsobenie na verejnosti	29
4. HNUTIE HARE KRIŠNA	33
4.1. Pôvod a expanzia z východu	33
4.2. Vierohodnosť	37
ZÁVER	40
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	43

Úvod

Už Aristoteles zadefinoval človeka ako spoločenského tvora. Potreba sociálnych interakcií akéhokoľvek charakteru je potrebou každého človeka. Vzostupná tendencia globalizácie núti človeka vyrovnávať sa stále s novými a novými skutočnosťami, ktoré v živote stretáva. Stresové situácie, ktoré nás dennodenne stretávajú by človek nezvládol bez závislosti na ľudskom kontakte. Na to však, aby tieto situácie človek zvládol s prehľadom a vyrovnanie je nutné aby človek zistil ako možno ovplyvňovať svoju myseľ, svoju psychiku, aby sa človek cítil slobodne a nie ako väzeň povinností a stresov. Jednoducho povedané, prevziať zodpovednosť za svoje správanie, svoju vieru a hodnoty. Stretávať sa s ľuďmi, tešiť sa im, pomáhať im, tešiť sa z existencie zdravých a plných vzťahov. Tie dodávajú človeku pocit plnohodnotného života. A na tejto potrebe a túžbe stavajú aj komunity, ktoré využívajú pocity dezilúzie, sklamaní, rozčarovania. Môžu za to rôzne faktory. Komunikačné a printové médiá nás zahŕňajú správami, ktoré v nás vyvolávajú trpké sklamaní zo správania sa politikov. Ďalej sú tu hospodárske faktory, ktoré poukazujú na rastúci počet chudoby a nezamestnanosti. A potom sú tu osobnejšie ešte silnejšie faktory, ktoré oslabujú ľudskú psychiku, napr. rozpad rodín, strata zamestnania. A v neposlednom rade aj narastajúce odcudzenie voči tradičným náboženstvám. Nedokážu im pomôcť v narastajúcom sklamaní, či nájsť odpovede na vlastné zlyhania, prípadne rôzne katastrofy, ktoré ich v živote postretnú. Sekty využívajú bezprostredný kontakt, na každého jedinca idú spôsobom načúvania, útechy. Človek má pocit, že jedine oni mu rozumejú, jedine oni mu dokážu pomôcť, že len vďaka nim nájde znova svoju rovnováhu. Sekty pri náboře používajú hru, v ktorej ide o manipuláciu a ovládanie. Preniknúť do potenciálneho nováčika tým, že sa predstiera pochopenie pre jeho situáciu, porozumenie, útecha, že sa mu navrhnu rôzne spôsoby prostredníctvom akejsi univerzálnej pravdy ako túto situáciu zvládať. Samozrejme, vždy je to za istých podmienok, ktoré sa spočiatku zdajú prirodzené, v ktorých človek vidí otvorenú náruč. Oni ho chápu, rozumejú mu, pomôžu mu, keďže má pocit, že sa mu celý svet otočil chrbtom. Otázka spočíva v tom, či je to naozaj tak. A aj týmto sa budeme zaoberať v tejto práci. Pozrieme sa na sekty v minulosti, na ich vnímanie vtedajšou spoločnosťou. A na rozdiely v akceptácii siekt. Taktiež aj na charakteristiku siekt a čím sa vyznačujú.

Krásna náboženskej slobody spočíva v pluralizme alternatív ciest vedúcich k spásu na základe vlastného presvedčenia. Na výber máme možností, a je na našom výbere s akou chceme dosiahnuť duchovné naplnenie, čo nám ukáže cestu, ktorú si máme vybrať, aby sme

boli ľuďmi s čo najsilnejšími mravnými a etickými princípmi. Ľudstvo má isté konštantné potreby a túžby. Väčšina ľudí by radšej žila v harmónii s inými ľuďmi, ľudia by radi prijímali a dávali lásku, radšej by žili v spoločnosti kde vládne dôvera, a nie nedôvera, uprednostňovali pravdu pred lžou, slobodu pred tyraniou. Náboženstvo je jednou z ciest ako tieto túžby a predstavy napĺňať. Problém nastáva ak sa náboženská sloboda začína zneužívať. Prípadne ak sa menšinové skupiny začínajú utláčať len na princípe nepochopenia, alebo preto, že sa odlišujú. Jedná vec je náboženská intolerancia, druhá je však ak sa náboženská sloboda začína zneužívať. Oboje síce má negatívne dôsledky a oboje popiera demokratické princípy, avšak v tejto práci sa budeme hlavne venovať práve tomu zneužívaniu. V každom rozvinutom náboženskom systéme dochádza k vnútornej diferenciácii. Jednotlivé vetvy sa medzi sebou tolerujú a vzájomne rešpektujú alebo dochádza k osočovaniu a dehonestovaniu inej skupiny. A síce v prvom prípade (napríklad v budhizme, kde sa jednotlivé odnože rešpektujú) sa tiež niekedy hovorí o sektách, ale v tomto prípade má to slovo iný význam ako ten, o ktorom tu budeme ďalej hovoriť. Rozoberieme si podrobne tri spoločnosti, ktoré verejnosť označuje ako sekty, alebo ako deštruktívne hnutia. Pozrieme sa na ich históriu, stanovky a ich pôsobenie na verejnosti. A ako sa pred nimi chrániť.

1 ZDANIE POMOCI

Článok 24 ústavy Slovenskej republiky garantuje, že :

„(1) Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

(2) Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

(3) Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.

(4) Podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd.“ (DRGONEC, J.; Ústava Slovenskej republiky, Komentár k novelizácii ústavným zákonom č. 90/2001 z.z., Heuréka, r.2001, str. 72-73)

Obdobné garancie slobody vierovyznania a svetonázoru nájdeme v každej ústave politického zriadenia, ktorá je postavená na princípe demokracie. V podstate to znamená, že ľudia majú právo veriť v čokoľvek, ba aj v takú absurditu, ako že slnko sa točí okolo zeme, pokiaľ však tým nenaruša slobodu iných ľudí a nevnučuje im svoje názory. Nik nemá právo zasahovať do správania iných jedincov, ani narúšať slobodu iných, ani ich obmedzovať, a to ani keď vyhlasujú náboženskú motiváciu ba ani keď tvrdia, že pod vplyvom tej danej viery sa to robí pre ich dobro. Násilná forma privedenia „stratenej ovečky“ do zoskupenia akéhokoľvek vierovyznania je minulosťou. Dnes je táto voľba na každom človeku zvlášť. Paradoxne, práve túto možnosť slobody vierovyznania pre občanov a garantovanie slobody náboženstva štátom využívajú niektoré subjekty. Vedia, že im stačí dodržiavať zákony tej ktorej krajiny a štát nebude do ich interných záležitostí zasahovať. A tak sa problém, ktorý z toho vyvstáva, nestáva problémom bezpečnostných zložiek štátu, ale len problémom niektorých rodín, ľudí, ktorí s týmito subjektmi prišli do styku a zlákali ich či im blízkych do svojich sietí. Rafinované techniky, ktoré používajú tieto malé komunity založené na psychickej manipulácii, dodávajúce počiatočný pocit naplnenia a vyrovnanosti, a následnej

závislosti na danej skupine, sa stávajú čoraz viac spoločenským problémom. Je totiž zrejmé, že viaceré takto deštruktívne zamerané skupiny sa šíria medzinárodne. Umožňuje im to nie len finančný kapitál a prepracovaná organizácia, ale aj televízia, tlač a samozrejme internet. Nie je to teda záležitosť len periférie spoločnosti, človek do toho môže spadnúť kedykoľvek. Stačí malá nepozornosť, chvíľková nepohoda či už v rodinnom živote, práci, rozbitie manželstva, následne príde niekto známy, alebo neznámy, pár vľúdnych slov vyjadrujúcich porozumenie, a ani sa človek nenazdá a už je chytený v sieti lží. Výsledkom činnosti danej skupiny totiž nie je priviesť človeka do stavu vyrovnanosti so situáciou, ale naopak, aby sa človek stal závislým práve na tej skupine, vsugerujú mu, že jedine oni mu dajú to čo k životu potrebuje, aby bol šťastný. Ale je závislosť znakom vyrovnanosti? Je poníženie znakom vyrovnanosti? Je slepé opakovanie náuk a príkazov, ktoré v komunite do neho ustavične tlačia znakom vyrovnanosti? Akýkoľvek zákaz slobodného myslenia a kladenia otázok sa nezhoduje s náukou týchto komunit. Potláčanie ľudského sebauvedomenia nie je už v súlade so slobodou vierovyznania. Ale keďže to tieto skupiny robia pod pláštikom pomoci, porozumenia, hľadania pravej cesty, teda pod pláštikom práv garantovaných štátmi, človek si to neuvedomí, kým nie je pod ich vplyvom a vo väčšine prípadov ani potom nie. Skôr je to snaha ich príbuzných, priateľov ich dostať z tohto stavu. Môžeme to prirovnať k človeku závislému na drogách. Aké skupiny to máme na mysli? Áno, vravíme o sektách. A tie môžu byť, metaforicky povedané, toxické. Vedome zneužívajú ľudské túžby po poznaní, pocity straty, opustenosti, ich slabosti.

V 20. storočí sa zaznamenal výrazný vzostup psychológie. Správanie a jeho motívy sa začalo podrobnejšie skúmať, psychoterapia sa stala lekárskou disciplínou, pričom jej podstatou je pochopiť motívy konania človeka. Zaoberá sa hlavne duševnými poruchami, ktoré je nutné liečiť, aby sa človek mohol začleniť do spoločnosti, alebo existovať v spoločnosti bez rôznych fobií, obáv, obmedzovaní sa. Aby človek mohol nájsť znova sám seba, a pristupovať k problémom a ťažkostiam s prehľadom, a vyrovnať sa s nimi, vyriešiť ich. Žiaľ, psychológia sa nevyužíva len na liečebné účely. Sekty ju využívajú rovnako rafinovane ako psychoterapeuti. Avšak využíva sa len v prospech sekty.

Manipulácia a ovládanie ľudskej mysle sa stali základnou výbavou náberu a udržiavania si nováčikov a členov v týchto komunitách. Členovia sú potom natoľko ovplyvnení, že sú ochotní sami sa podriaďovať sa požiadavkám vodcov. Či už ide o materiálny prospech alebo totálne podriadenie sa elite sekty, človek stráca vlastné myslenie, a stáva sa figúrkou. Stráca pocit sebauvedomenia, napája sa na kolektívne vedomie komunity, a všetko

čo koná, je ovládané práve ním. Jeho jediným potešením je pozitívne hodnotenie jeho konania členmi sekty, jej vrchnosťou. Všade inde sa cíti prázdny, nesvoj. Ekvivalent závislosti je tu natoľko očividný a zřejmý, že aj jeho okolie si môže všimnúť, že sa s tým človekom čosi deje. Niekedy to trvá dlhšie, niekedy sa na to príde skôr, problémom zostáva, že človek sa tejto závislosti vzdať nechce. Psychologická manipulácia je natoľko silná, že všetko čo by mohlo ohroziť meno sekty, prípadne upozornenia na jeho formu správania neberie v úvahu. Racionálne argumenty nepomáhajú, práve naopak, poväčšine majú opačný efekt. Ako som už spomínala vyššie, štát je v týchto prípadoch úplne bezmocný, keďže človek je v týchto sektách navonok dobrovoľne. A garancia náboženskej slobody, alebo svetonázoru je najlepšia ochrana na ktorej vodcovia siekt stavajú. V týchto prípadoch nefunguje doba reklamácie, spotrebiteľ učenia sekty nie je chránený zákonmi, ba sa tej ochrany ani nedožaduje. Informovanosť je najlepšou formou obrany voči lákadlám siekt. Aby sa človek nedostal do podhubia týchto siekt je dôležité aby sa poznali metódy s akými pristupujú sekty k ľuďom. Aby sme ich vedeli dôsledne vyvrátiť, prípadne brániť sa voči nim. Alebo ich jednoducho vedome ignorovať s tým, že si človek povie „mňa neobalamutiš“. Poznanie týchto metód človeka ochráni nie len voči sektám, ale stretávame sa s tým aj v bežnom živote. Podstatou je rozvíjať kritické myslenie a zdravý skepticizmus voči všetkému novému, neznámemu. Podrobnejšie sa na to pozrieme v nasledujúcich statiach. Najprv sa pozrieme na historické ukazovatele, a potom na znaky, ktorými sa sekty vyznačujú.

1.1 Pohľad do histórie

Hnutia, ktoré sa oddeľovali od hlavných smerov náboženského myslenia tu boli od nepamäti. Od každého hlavného prúdu sa vždy štiepili nespokojné skupiny veriacich, alebo názorových nespokojencov, ktorý si zakladali vlastné hnutia, cirkvi, ideologické hnutia. Z histórie vieme, že aj kresťanstvo, z ktorého je teraz najrozšírenejšie náboženstvo na planéte bolo spočiatku považované za sektu, ktorá sa odtrhla od náboženstva židov. Paradoxne, to čo postretlo židovské náboženstvo s kresťanstvom, postretlo aj kresťanstvo. Aj v rámci kresťanstva nastali rôzne rozdiely, ktoré mali za následok vznik rôznych alternatívnych vysvetľovaní učenia Ježiša Krista, tie však boli ustavične tvrdo potláčané. V náboženskom zmätku, ktoré prebiehalo prvé storočia nášho letopočtu sa v štvrtom storočí vyprofilovalo jednotné katolícke náboženstvo, ktoré nepripúšťalo odchýlky od jedinej viery. Všetky skupiny, ktoré si kresťanstvo vysvetľovali iným spôsobom ako bolo všeobecne prijaté (gnostici, arianizmus) boli tvrdo potláčané, či už silou alebo vyhnanstvom. Bolo definované

ako kacírstvo. Napriek tomu však aj v nasledujúcich storočiach vznikali rôzne náboženské zoskupenia, ktoré chápali kresťanstvo iným spôsobom (bogomili, katari) ako Rím a boli tvrdo potláčaný. Avšak niektoré formy líšiac sa od hlavného katolíckeho prúdu kresťanstva prežili do dnes, a získavali čoraz väčší počet veriacich (protestantizmus, anglikánska cirkev a samozrejme, pravoslávna cirkev). To už však nie je záležitosťou pár nespokojencov, ale kríz, ktoré nastávali v priebehu stáročí v cirkvi. Už ani tak nešlo o otázky náboženského charakteru, ale skôr svetského, bola to otázka viac či menej politická, otázka získavania moci. Odštiepené frakcie sa vyskytujú v každom náboženstve. Otázkou je, ktoré môžeme zdefinovať ako sekty, ktoré môžeme vyprofilovať ako nové náboženské hnutia, prípadne ktoré sa môžu časom stať samostatnými vierovyznaniami s veľkým počtom veriacich, avšak bez toho aby sa vyznačovali znakmi typickými pre sekty.

Vo východných náboženstvách, ktoré sa vyznačujú toleranciou voči odchýlkam sa voči sektárstvu nestavia ako v krajinách, ktoré sú postavené na kresťanských princípoch. V týchto prípadoch sa voči alternatívnym náboženstvám nestavalo tak kriticky ako v krajinách kde dominovalo monoteistické kresťanstvo. Už len vzhľadom k povahe východných náboženstiev, ktoré v sebe obsahujú mnoho alternatív vierovyznaní. Členovia, ktorí sa odtrhli od hlavného prúdu, boli síce nazvaní odporcovia, kritici, ale vzhľadom ku charakteru týchto náboženstiev perzekúcie boli v podstatne menšom množstve ako v Európe. V 19. storočí, keď sa východné náboženstvá postupne začali dostávať do Európy sa začali rozširovať aj nové myslenia či už v rámci filozofie, alebo vsúvania ich myšlienok do pohľadov na rôzne spoločenské otázky. A tu sa dostávame k bodu, ktorý odštartoval vznik nových náboženských hnutí vo väčšom rozsahu ako kedykoľvek predtým. Dalo by sa povedať, že takým štartom bol rok 1875, kedy Helena P. Blavatská založila v Amerike Teozofickú spoločnosť. Neskôr preložila sídlo do Indie, kde sa pohlúžila do hlbšieho štúdia hinduizmu a budhizmu. Spoločnosť stavala na túžbe vytvoriť novú syntézu, ktorá mala zladiť východné a západné náboženské myslenie. Preklady východných textov sa postupne šírili po Európe a Amerike a pomaly sa otvárala cesta pre nové hnutia. Niektoré boli inšpirované Teozofmi, ako napríklad New Age, iné boli vytvorené za účelom priniesť vodcom materiálny a mocenský zisk. 20. storočie, hlavne jeho druhá polovica bola poznamenaná nárastom týchto hnutí. Tieto hnutia vznikajú v rôznorodých kultúrach a často sa skrývajú za rôzne ideológie a náboženstvá. Najmasívnejší nárast týchto hnutí bol zaznamenaný v Spojených štátoch. Mnoho východných tzv. guru tam našlo výhodné prostredie pre lanárenie členov na oslavu vlastného kultu a zároveň na obohacovanie sa. Odtiaľ sa postupne rozširovali do Európy. Koncom 20. storočia si našli tieto hnutia cestu aj

k nám na Slovensko, a aj do iných postkomunistických štátov. ThDr. Boris Rakovský, riaditeľ Centra pre štúdium a poradenstvo v oblasti novej religiozity v rozhovore pre časopis Týždeň (DEMKO, M.: Sekty a otroci falošnej nádeje: s Borisom Rakovským z Centra pre štúdium siekt, In Týždeň, roč. II, č. 11, r. 2005, str. 46-47) na margo toho povedal, že tak ako sa vyvíja spoločnosť, mení sa aj pohľad na netradičné náboženstvá a kultúry. V krajinách, kde žije viacero etnických skupín je spoločnosť voči týmto skupinám otvorenejšia a prístupnejšia ako tam, kde s multikultúrnou spoločnosťou nemajú toľko skúsenosti. Otázkou však stále ostáva ako odlišíme náboženské hnutia, ktoré len nesúhlasia s univerzálnou doktrínou tradičného náboženstva a chcú len pokojné vyznávanie svojej viery od komunit a hnutí, ktoré síce navonok hlásia istú formu vierovyznania alebo svetonázoru, avšak metódy vo vnútri tejto skupiny sú vyslovene sektárske. Problémom je, že na pojem sekta, aj keď sa väčšina odborníkov zhoduje v negatívnom význame, nemáme presné definície. Vieme však vytýčiť isté znaky na základe ktorých sektu poznáme. Samotné tieto skupiny slovo sekta odmietajú. Ako teda poznať kedy ide o sektu? Ako rozlíšiť sektu od neškodného hnutia, ktoré je založené len na princípe dobrovoľnosti a bez psychickej manipulácie? Tieto otázky a mnohé ďalšie si zodpovieme v nasledujúcej podkapitole.

1.2 Charakteristika sekty

Z histórie vieme, že už prvotné počiatky ľudstva sú spojené s náboženskými obradmi. Nebolo to síce náboženstvo v tom zmysle ako ho poznáme dnes, avšak poukazuje na to, že túžba po posvätné je v ľudstve zakorenená. Maroš Šíp v tejto súvislosti poznamenáva: „Ľudské ego je silným individuálnym prejavom každého jednotlivca, a preto môže mať pozitívne ako aj negatívne sklony, ktoré sa v druhom prípade snažia prevyšovať nad myslenie v intenciách Božej lásky. Mysel' človeka sa potom stáva patologicky deformovanou subjektívnou pravdou nekompatibilnou s objektívnou realitou. Z toho vyplýva, že v ontogenéze človeka dochádza k disjunkcii primárnych hodnôt a cieľov, ktoré sú „vložené“ človeku už od vekov. Ľudské – Božie „DNA“ akoby zmutovalo a vytvorilo hybrid biblických faktov a individuálnych predstáv. Cieľ zostáva – byť spasený! Mení sa ale metóda.“ (ŠÍP, M.; Spiritualita v kontexte fenoménu siekt a nových náboženských hnutí, Vydala Prešovská Univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, r. 2010, str.7) Keď už totiž tradičné náboženstvá túto túžbu nedokážu naplniť, a pripoja sa k tomu ešte mnohé iné faktory, prichádzajú k slovu rôzne komunity a spoločenstvá, ktoré tieto túžby využívajú vo svoj prospech. Nie všetky môžeme považovať za škodlivé, zhubné, ale ako oddeliť tie, ktoré

pomáhajú od tých, ktoré človeka ničia? Čím sa vyznačujú komunity, ktoré nazývame sektami? Nájsť najlepšiu definíciu je nemožné. Odborníci sa nevedia na znení zhodnúť, a preto je presnejšie poznať sektu podľa znakov, ktoré sú pre sekty typické.

Etymologicky môžeme vychádzať z latinského slova *sequi*, ktoré môžeme preložiť ako „nasledovať“. Šlo o prípady, kedy sa okruh nasledovníkov sústredil okolo vodcovskej osobnosti, či už šlo o nejakú filozofickú školu, politické hnutie, alebo v najčastejšom prípade keď sa malá skupina oddelila od väčšieho náboženského zoskupenia. Prípadne vzniklo samo. Niektoré sú špecifické, lokalizované na etniká alebo sú ináč geograficky obmedzené. Ako už bolo spomínané, aj mnohé z etablovaných náboženstiev, boli pôvodne označené ako sekta. Židia týmto slovom označili dokonca aj kresťanstvo. Neskôr sa začal meniť význam tohto slova a v západných krajinách sa používal na označenie nových náboženstiev ale aj komunit, ktorých metódy boli nebezpečné a násilné. Dnes má toto slovo v kresťanstve, židovstve a islame negatívny pejoratívny význam, zatiaľ čo v budhizme alebo v Japonsku má neutrálny význam. Aj preto odborníci hľadajú nové pojmy, ktoré by pomohli rozlíšiť hranice medzi náboženstvom a sektou (spracované podľa: <http://www.integra.fost.sk/clanky/vsetko.pdf>).

V prvom rade treba zdefinovať znaky, na základe ktorých by sme mohli povedať, že sa jedná o sektu. V prípade novo vzniknutých skupín, sa síce pojem sekta často používa, ale nie vždy sa o sektu môže jednať. Vzhľadom k tomu, že pojem sekta si spájame s negatívnym významom, treba určiť charakteristické rysy siekt. Pokiaľ si nie sme celkom istí, lepšie je nové skupiny zdefinovať ako hnutia nového náboženstva, alternatívne náboženstvá, alebo jednoducho hnutie XY. Náboženská spoločnosť rozhodne nie je sektou preto, že je početne malá. Sekta môže mať jednotlivých členov a môže ich mať stovky alebo tisícky. Niektorí nazývajú sektami všetky nové náboženské spoločenstvá v svojom okolí, lebo na nich ich náuka alebo ich praktiky, napr. obrady, pôsobia dojmom čohosi neobvyklého, až obavy hodného. To je veľmi subjektívne a ťažko použiteľné kritérium. Sekta môže byť nová, ale môže byť na danom území hoci aj dlho prítomná a pritom môže pôsobiť veľmi všedne. Mnoho z nových hnutí, ako sa ďalej ukáže, nemá ráz siekt, a naopak, niektoré sekty majú iný pôvod: sú napr. deviáciami tradičných náboženstiev. K novým náboženským hnutiam zaraďujeme rôzne formy kresťanskej, ale i mimo kresťanskej cesty k duchovnu a spaseniu, ktoré sa objavili a objavujú v posledných dvoch až troch desaťročiach a „navodzujú iskru pravej akosti medzi širokými vetvami pluralitnej religióznej scény“ (ŠÍP, Maroš: *Spiritualita v kontexte fenoménu siekt a nových náboženských hnutí*; Vydala Prešovská Univerzita

v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, r. 2010, str.11) Je to reakcia na agnosticizmus a skepsu minulých generácií. Tento jav nachádzame najčastejšie v najmladšej generácii. Niektoré jeho prejavy sa vyznačujú širokou ekumenickou otvorenosťou, iné sú uzavreté, autoritárske a fundamentalistické (BUCHNEROVÁ, Barbara. Co máme vedieť o sektách, Praha: Amulet, 1999,) . Je tu treba jemne rozlišovať. Sekty, alebo inak odbornejšie nazývané deštruktívne hnutia poznáme podľa (spracované podľa: <http://www.integra.fost.sk/clanky/kulty.pdf>):

Prvý najcharakteristickejší znak je (prevažne) náboženské autoritárstvo. Prakticky síce v každej skupine, či komunite funguje istý druh autority avšak v sekte jej sila presahuje každé rozumné hranice. Prejavuje sa to ďalšími doplnkovými prejavmi, ktoré sú rozšírením tejto základnej. Autorita sa tu definuje ako moc nad ľuďmi. Sektárska autorita často zasahuje priamymi pokynmi alebo nepriamym vplyvom až do súkromia ľudí. Nie je to iba tak, že by určovala mravné normy, ale rozhoduje za členov sekty v jednotlivých manželských, rodinných, obchodných, zamestnaneckých a iných otázkach. V osobe sektárskeho vodcu alebo vedúceho skupiny, prípadne u vodcov nižších stupňov sa spájajú dva typy autority. Prvá spočíva v sile poznania, prejavujúcej sa hlásaním patentu na pravdu. Druhá spočíva v mocenskej pozícii, a je odvodená od prvej. Pretože len nositeľ poznania môže disponovať mocou nad osudmi členov. V bežnom živote, v štátnych demokratických zariadeniach je táto moc delená. Všetko, čo je súčasťou života jedinca, je podriadené pravidlám sekty. Často ide o veľmi tvrdý režim a prísne pravidlá (ako žiť, s kým sa stretávať, aké knihy čítať, denný režim, strava, spôsob obliekania...). Snahou je aby správanie a poslušnosť potlačili prvok racionality a samostatného prežívania. Tento prvok podporuje aj vplyv skupiny na správanie jedinca a tiež úplná závislosť od sekty. Experimentálne sa potvrdilo, že možno veľmi ľahko vplyvať na správanie ľudí, ktorí žijú v skupine. Každá sekta má vlastné rituály, ktoré udržujú jej jednotu a navodzujú pocit výlučnosti: my a oni (svet).

Druhým znakom sekty je fundamentalizmus, ktorý môžeme charakterizovať ako neúmerné posilnenie autority textu, či už nejakej kánonickej knihy alebo nejakého doktrinálneho dokumentu. Zdôrazňuje sa božský pôvod posvätnej knihy a zabúda sa na jeho ľudské aspekty. A čo je podstatné, text sa vníma v priamom kontexte bez vnímania dobových súvislostí, v ktorej sa interpretuje. Fundamentalizmus zodpovedá jednoducho na zložité otázky. Je to čiernobiele videnie sveta, ktorému pre život stačí niekoľko jednoduchých poučiek a pokynov. Fundamentalizmus v niektorých prípadoch prerastá až do bigotnosti a

fanatizmu. To všetko sa deje pomocou psychickej manipulácie, hrozieb, vyvolaním strachu z trestu. Kontrola myslenia - na jednej strane pretlak informácií, na strane druhej dávkovanie učenia sekty v malých množstvách. Pravidlá a myšlienky sekty sú sformulované jednoducho a neustále sa členom opakujú. Používajú sa aj techniky, ktoré sú dôslednejšie než vymývanie mozgu. Pretože kým pri vymývaní mozgu je zmenené vedomie jedinca násilne a proti jeho vôli, pri kontrole mysle cez psychickú manipuláciu ide o zmeny vedomia, ktoré sú pred členom skryté a uskutočňované v atmosfére blízkosti a dôvery. Kritika sekty je vnímaná ako klamstvo, ktoré šíri diabol a členovia sekty sú vedení k tomu, aby každú „zlú“ myšlienku potlačili hneď na začiatku. Vytvára sa imúnosť voči racionálnym argumentom. Tu sa ako nástroj používajú niekoľkohodinové meditácie, mantry a monotónne pospevovanie, ktoré otupujú mozog a vedú k opojeniu, ktoré sa prirovnáva k stavu, ktorý navodzujú drogy. Ako člen Hare Krišna máte odriecť mantru 1728 x denne, čo zaberie niekoľko hodín a ak tomu pridáme prácu, spoločné trávenie voľného času a vyčerpanosť, na samostatné myslenie vám neostáva čas ani sila. Niektoré sekty dávajú členom nové mená, aby tak zavřšili potlačenie starej a vznik novej identity. Cieľom týchto snáh je odstránenie akéhokoľvek náznaku kritického myslenia človeka tak, aby smeroval k čoraz silnejšiemu pripútaniu sa do štruktúry sekty.

Ďalším znakom sekty je jej uzavretosť. Normálna náboženská spoločnosť sa síce tiež spolieha na pravdivosť svojej náuky a verí, že jej cesta vedie k spáse (či inak formulovanému cieľu duchovnej cesty), ale nevyhýba sa diskusii a kritike. Sekta však zdôrazňuje, že má jedinú a celú pravdu a nikto iný pravdu nemá. Jej cesta je jediná pravá. Sekta je výlučná a samospasiteľná. Všetky ostatné smery vedú do skazy. Jedným slovom, sekta si sama postačuje. Uzavretosť sekty predstavuje neschopnosť a neochotu viesť dialóg. Druhí nám nemajú čo povedať. Okrem čisto pragmatických záležitostí býva často jediným kontaktom sektárov so svetom propagačná aktivita. No niektoré sekty sú uzavreté aj voči novým záujemcom. Nemajú náborovú aktivitu a prípadných kandidátov si vyberajú. Sekta je podvedome vykreslená, ako jediné miesto, kde sa dá dosiahnuť šťastie a tak vzniká strach pred odchodom z nej. Svet mimo sekty je označený za svet zla. Strach pred odchodom zo sekty podporujú aj rôzne fóbie. A práve tie sú veľmi účinným nástrojom na ovládanie emócií. Vznik fóbií sa uskutočňuje cez stav tranzu, kedy je analytické myslenie blokované a informácie prechádzajú s minimálnym odporom a bez kritického hodnotenia. Po dosiahnutí tranzu (napr. Mantrou, meditáciou, monotónnym pospevovaním), môže vodca spôsobiť vznik fóbií priamo (napr. keď povie: „ak sa vám stane, že odpadnete od viery a odídete, umriete na

rakovinu"), alebo nepriamo (napr. keď povie: „vždy, keď stratíte vieru a odídete, stane sa niečo zlé"). Nepriamy spôsob má horší dosah, pretože vaša fantázia si pod pojmom „zlé" predstaví to najhoršie, čo je vám naozaj nepríjemné. Fóbie sú vtláčané do podvedomia a vyvolávajú fyzické i psychické zdravotné problémy. Dokonca aj pochybnosti a citové nenaplnenie, sú vsugerované ako vina jedinca. Vytvárajú strach a úzkosť, zväzujú jedinca a robia ho závislým. Dokonca aj keď vnútorne nesúhlasí s pravdami, či životom v sekte, nemá silu odísť. Niekedy majú členovia vytvoriť zoznam hriechov minulosti, ktorým môžu byť neskôr vydieraní, sekta tiež často zasahuje do intímneho života svojich členov.

Posledným znakom sekty je selekcia informácií. Verejnosť a niekedy ani členovia nedostávajú informácie o všetkých aspektoch náuky, nemajú prístup na určité miesta, nepoznajú vyššie stupne organizácie. U niektorých siekt nie je známe ani ich sídlo. Schádzajú sa v súkromí v hlbokoj konšpirácii. Typické je, že sekty nevystupujú na verejnosti pod svojím menom a nechajú sa zastupovať rôznymi tieňovými organizáciami, ktoré majú dôveryhodné názvy. Člen sekty je chránený pred informáciami z prostredia mimo sekty a štýl života, hypnóza i ďalšie techniky zmeny vedomia podporujú absenciu kritického myslenia. Informácie, ktoré sú členom podávané, sú buď vhodne spracované, alebo ide o informačne presýtený text, ktorý spôsobí, že rozum rezignuje nad možnosťou ich zhodnotenia. Pravdy ktoré sekta hlása, nemusí člen pochopiť, ale musí ich prijať. A toto formovanie sa uskutočňuje pomalými krokmi. Pochybnosť je automaticky označená za nedostatok viery. Každý pohyb, myslenie člena sekty sú pod prísnyim dohľadom. Keď spojíme uvedené prvky - autoritárstvo, fundamentalizmus, uzavretosť a selekciu informácií, vyjde nám analógia náboženského sektárstva s niečím, čo poznáme z mimo náboženskej sféry. Tieto znaky sú typické pre diktátorské režimy. Môžeme teda povedať, že sekta je diktátorská náboženská spoločnosť. Ale pretože tento charakter diktatúry bol analyzovaný zatiaľ iba v politickej oblasti a na náboženskej spoločnosti je použitý iba analogicky, nemôže poslúžiť pre vedecky hodnotnú definíciu sekty. Avšak sme si vedomí, že ide prevažne o náboženský extrémizmus a podľa tejto analógie vyhodnocujeme i nebezpečenstvo pre ľudskú dušu a nebezpečenstvo pre spoločnosť, ktoré zo sektárstva vyplýva.

Vyslobodiť sa z okov sekty, alebo pomôcť niekomu vymaniť sa z nej, nie je vôbec jednoduché. Tá závislosť a pripútanosť k nej, je podobná závislosti na alkohole, či drogách. Psychologické účinky návyku na sektu môžeme rozdeliť (BLAŽEK, R., POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J.: Nebezpečí sekt, Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s., 2002):

- Psychologické prvky ovládané vznikom javu úzkosti (odmietanie inej aktivity ako je odporúčaná sektou, úľava z toho, že niekam patrí, a zároveň úzkosť z toho, že nebude pre sektu dosť dobrý, strata autonómie vo vzťahu k sekte)
- Sociálne prvky, prerušovanie stykov so spoločnosťou mimo sekty (sociálna závislosť na sekte, odolnosť subjektu voči vonkajšej kritike, odstránenie aktivít, ktoré nie sú v súlade s poriadkom sekty, potreba stále silnejšieho zapojenia a atď.)

Napriek tomu je to možné, kľúčovú úlohu pritom zohráva rodina a priatelia. Avšak odchod zo sekty, je len začiatok dlhého procesu oslobodzovania sa z jej siete (HASSAN, S.: Uvoľniť putá; Liptovský Mikuláš, vydavateľstvo TRANOSCIUS, 2007, str. 342) . Sektu môže člen opustiť tromi spôsobmi:

1. prvým spôsobom je vyhodenie. Sekta sa takto zbavuje ľudí, ktorí sú pre ňu nebezpeční, ktorí kladú otázky, alebo nie sú pre skupinu perspektívny.
2. druhým spôsobom je odchod na znak protestu, kedy sa komunita začala uberať smerom, s ktorým jej člen nesúhlasí a tak z nej odíde. Príčinou odchodu môžu byť aj pochybnosti, ktorým už nedokáže odolávať.
3. tretia možnosť je dôležitá aktívna pomoc z vonka, kedy vďaka príbuzným dochádza k postupnému nahlodávaniu presvedčenia člena sekty a cez budovanie vzťahu s ním a predkladanie objektívnych informácií mu „otvorí oči“. Pri tomto spôsobe je dôležité vyhľadať odborníka, ktorý vám poskytne rady, ako najlepšie postupovať pri tej ktorej sekte. Bez takejto pomoci, by sa ľahko mohlo stať, že miesto oslobodenia blízkej osoby, by ste sa aj vy ocitli v okovách sekty.

Niektoré sekty sa snažia získať naspäť bývalého člena, pomocou vydierania, či jeho prenasledovania. Preto je dobré zmeniť telefónne číslo, email, ak sa dá, tak aj pracovisko, adresu, v najkrajnejšom prípade aj meno. Aj keď sekty sa vo všeobecnosti snažia skôr verbovať, než násilne priviesť späť bývalého člena. Uvedomujú si totiž, že nespokojný člen, prípadne člen ktorému sa „otvorili oči“, môže potenciálne odvieť ďalších členov. Ak sa niekto z vašej blízkosti dostane do chápadiel sekty, snažte sa získať čo najviac informácií o nej (aby ste racionálnymi argumentmi mohli spochybniť čiernobiele videnie), neprerušujte s ním kontakt (aby sa mal kam vrátiť), nehnevajte sa na neho (prerušil by s vami kontakt a uzavrel sa), snažte sa ho zapojiť do hľadania pravdy o sekte (napr. pomocou bývalého člena), pripomínajte mu pozitívne hodnoty z jeho života (ktoré môžu spochybniť nový systém

hodnôt), podporujte ho skôr jedlom a osobnými darčekom (peniaze by musel odovzdať sekte), platíte za neho zdravotné a sociálne poistenie (sekty to zanedbávajú - budete mať istotu, že dostane pomoc v prípade zdravotných problémov) a vyhľadajte pomoc odborníka (poskytne vám rady a pomoc). Po odchode zo sekty sa v centrách a poradniach uskutočňuje terapia za pomoci bývalých členov sekty, terapeutov, podpornej skupiny a rodiny. O samotnom odchode profesor Hassan píše tieto slová: „Mnoho ľudí, s ktorými som sa stretol, opisovalo tento stav, ako keď sa človek hlboko zamiluje, plne sa angažuje a venuje svojej láske všetok cit a dôveru, a potom zistí, že to bol len klam a tá osoba ho iba využívala. Sklamanie, bolesť a pocit zrady sú obrovské.“ (HASSAN, S.: Uvoľniť putá; Liptovský Mikuláš, vydavateľstvo TRANOSCIUS, 2007, str. 342) Odchodom však nič nie je vyhraté, bývalý člen potrebuje pomoc odborníkov. Bez nej by sa mohol do sekty vrátiť. Život v sekte pôsobí deštruktívne na organizmus. A to rôznymi spôsobmi. Bývalí členovia trpia celým spektrom problémov: či už ide o fyzické (poruchy spánku, vredy na žalúdku a dvanástniku, ťažkosti s trávením, podvýživa, slabá imunita, svalové napätie, kožné problémy, sexuálne poruchy a kardiovaskulárne problémy), alebo psychické (osamelosť, úzkosť, depresia, pocit viny, agresia, panické záchvaty, nočné mory, narušené medziľudské vzťahy, poruchy vedomia, kríza identity, systém fobií, psychosomatické poruchy a problém hľadania nového zmyslu života). Epizódy: návaly paniky: spomienky na život v sekte sú konfrontované s realitou, a subjekt je presvedčený o svojej bezmocnosti v boji proti dôsledkom prežitej skúsenosti. Stav permanentného chronického či prudkého stresu: subjekt je poznamenaný ako na tele tak aj na duši agresívnym chovaním sekty. Subjekt je pod vplyvom post traumatického stresu. Cestou k uzdraveniu fobií a strachu je uvedomenie si, že ich príčinou je psychická manipulácia a nie realita, cestou k uzdraveniu pocitu viny (za odchod zo sekty, život v sekte, či vtiahnutie známych do sekty), je rozlišovanie medzi skutkami, za ktoré nesie zodpovednosť jedinec, vodca a skupina a cestou k uzdraveniu zmien vedomia (spôsobené psychickou manipuláciou, či hypnotickými technikami) je zistenie, ktoré podnety spúšťajú tieto zmeny, treba však vyhľadať aj odbornú pomoc (keďže človek počas hypnózy nevie, aké zmeny sú uskutočnené v jeho podvedomí). „Práve hrozba represíí, obava z nesúhlasu predstavujú ešte dlho pupočnú šnúru medzi sektou a subjektom, ktorú nebude mať odvahu definitívne odrezať, pretože sa mu nepodarí posúdiť jej skutočný význam. V tomto štádiu je ešte stále uväznený v pasci. Úzkosť je hĺbkovým šumom psychického fungovania stúpenca, z ktorého niekedy prerazia prudšie epizódy.“ (Abgrail: Mechanizmus sekt, Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2000, str.204) Ak sa u niekoho objaví hnev, je to znak toho, že si uvedomil, že bol manipulovaný. Hnev ako taký, je pozitívny, pomáha k prečisteniu a k uzdraveniu. Lenže tento

hnev sa väčšinou obráti proti blízkym, alebo potlačí. Ak však má byť zmysluplný, musí byť nasmerovaný voči skupine a jej vodcovi, ktorí sú príčinou tohto hnevu. Dôležité je tiež zaplniť duchovné prázdno, ktoré ostalo po odchode zo sekty. Niektorí sa vracajú k svojej pôvodnej viere a iní ostávajú nezaradení. Ak však nezaplnia duchovné prázdno, ostáva tu riziko, že sa znova pridajú k niektorej zo siekt. Zuzana Škodová vo svojom článku píše, že pri návrate do normálneho života najväčšiu úlohu zohráva „láska a podpora rodičov a rodiny (64 %), porozumenie a podpora bývalých členov siekt (59 %), nachádzanie nových priateľov mimo sekty (50 %), pomoc druhým pred sektami, alebo pomoc pri odchode zo sekty a resocializácii (39 %), zamestnanie a budovanie novej kariéry (36 %), návrat do školy alebo na univerzitu (25 %)..." (ŠKODOVÁ, Z.: <http://www.rozmer.sk/sk/articles/print/760>) Čas návratu do normálneho života ovplyvňuje viac faktorov, ako napr. je čas strávený v sekte, vek, postavenie v sekte, či intenzita zážitkov. V každom prípade odstránenie všetkých možných fobií, zdravotných problémov, či narušenej identity, môže trvať veľmi dlho, ale je to možné. Traumatický zážitok zo života v sekte, však ostáva na celý život.

2 Svedkovia Jehovovi

Vodcovia takýchto hnutí oslovujú svojich stúpencov tým, že oni jediní správne prinášajú výklad posvätných kníh, ktorý sa im dostal osvietením. Inými slovami, jediný majú patent na pravdu. Napr. Joseph Smith roku 1830, ktorý bol zakladateľom mormónizmu, alebo Charles Taze Russel, ktorý položil základy organizácie Svedkovia Jehovovi. A tým sa budeme venovať v tejto časti práce.

2.1 Vznik a formovanie

Všeobecne známi Svedkovia Jehovovi sú jednoznačným príkladom, ktorý by sme mohli uviesť ako príklad sekty. Svojská interpretácia svätej knihy (Bible), odmietanie akejkoľvek kritiky, vyvolení k spaseniu, jedinečné poslanstvo, psychická manipulácia a mnohé ďalšie znaky ktoré spomenieme. Je fascinujúce že ak sa človek pozrie na to kritickým okom, oboznámi sa s históriou, aj so súčasnými stanovami a programom, je priam zarážajúce ako sa mohlo také zoskupenie rozšíriť do takých rozmerov.

Zakladateľom bol podľa informácií organizácie *Charles Taze Russel (1852 – 1916)*. Vo svojich 14 rokoch ukončil školu a začal pracovať v obchode s textilom. Vo veku 17 rokov začal študovať Bibliu. Iste nadobudol presvedčenie, že je jediným znalcom Bible. V 22 rokoch uveril, že našiel v Biblii pravý Boží plán s ľudstvo. V roku 1879 vydal prvé číslo časopisu *Sionistická strážna veža*, v ktorom predstavil svoje učenie. Časopis mal úspech, a tak v roku 1884 založil spoločnosť *Biblické traktátne spoločnosti Strážna veža* a stal sa jej prezidentom. To by sa dal aj považovať za oficiálny začiatok vzniku tohto zoskupenia. Božie tajomstva, ktoré možno vidieť v písme sa Russell pokúsil členom hnutia sprostredkovať sedemzväzkovým dielom *Štúdia písma*. Russell ohlasoval osobný návrat Krista i koniec sveta v armagedonskej bitke na rok 1914. Rok 1914 prešiel a proroctvo sa nenaplnilo. Russell umiera pri ceste vlakom 31. októbra 1916. Po jeho smrti na jeho miesto nastúpil Joseph Franklin Rutherford (1869 – 1942). Ten vynikal spisovateľskou činnosťou. Vydával približne jednu knihu ročne. Ale zmenil výrazne dovedajšiu štruktúru spoločnosti vrátane názvu. Názov Svedkovia Jehovovi používajú od roku 1931. Na začiatku dvadsiatych rokov ohlásil Rutherford na rok 1925 vzkriesenie patriarchov Starého zákona Abraháma, Izáka, Jakuba a nový koniec sveta. Proroctvo sa nenaplnilo. Koniec však bol údajne stále blízko a tak pre ich dôstojné prijatie nechal v roku 1930 vybudovať palác v najexkluzívnejšej štvrti

kalifornského San Diega, kde chcel ubytovať vzkriesených patriarchov zo Starého zákona. Počas čakania na nich sa však v paláci zabýval sám Rutherford. Zaviedol prísnu organizáciu.. Zmenil demokratickú organizáciu na centralistickú, riadenú triedou “verných múdrych sluhov”, ktorí stoja “v chráme pod priamym dozorom Ježiša Krista”. Vedúcich všetkých zhromaždení určuje centrála. Hlavným a záväzným zdrojom informácií pre členov svedkov Jehovových je časopis *Strážna veža*, ktorý vychádza už od roku 1908. Jeho nástupcom bol Náthan Homér Knorr (1905 – 1977). Za jeho vedenia v roku 1950 vychádza preklad Jehovistickej biblie, ktorý sa volá “Preklad nového sveta Svätých písiem“. Pred svojou smrťou urobil organizačné zmeny, ktoré dali moc do rúk riadiacemu orgánu (Vedúci zbor), ktorý pozostáva z niekoľkých starších členov (ich počet sa mení). Po jeho smrti sa stal prezidentom spoločnosti Frederick William Franz (1893 – 1992). Väčšina moci však už ostáva v rukách Vedúceho zboru, a funkcia prezidenta sa stáva (a aj v súčasnosti je) viac menej symbolickou.

Frederick Franz sa roku 1966 stal tvorcom náuky o konci sveta, ktorý mal prísť roku 1975. Od roku 1966 vychádzali články, ktoré vyvolávali v ľuďoch pocity márnosti a povzbudzovali ich k tomu aby hľadali spásu v kruhoch Svedkov. Ľudia predávali svoj majetok, odchádzali z prác a zo škôl aby sa mohli čo najaktívnejšie venovať službe Svedkom za príslub spasenia a života v raji. Ako vieme, koniec sveta sa nekonal a nastalo trpké sklamanie. A tu sa ukazuje pokrytectvo spoločnosti v plnej miere. Rok 1975 bola len chybná interpretácia slov Vedúceho zboru. Členovia ich texty nesprávne pochopili a za článkami slovami videli viac než tam bolo. V radoch členov nastalo veľké rozčarovanie a následne vylučovanie z organizácie, hlavne tých, ktorí sa cítili podvedení a žiadali späť svoj majetok, ktorý darovali Svedkom vo viere skorého konca a vstupu do raja. Roky 1914, 1925 a 1975 sa stali ukázkami zavádzania ako zvýšiť členskú základňu a majetok organizácie. Koniec sveta, bola téma, ktorá Svedkom Jehovovým vždy získala množstvo členov, ako sa blížil predpovedaný koniec sveta a zároveň ich mnoho stratili, keď sa predpovede nesplnili. Pridržiavali sa aj teórie, že generácia, ktorá zažila rok 1914 mala byť svedkom konca dní, avšak ako čas šiel, pozmenila sa aj táto teória. V súčasnosti hlásajú blízky koniec, ale dátum presne neurčujú. (spracované podľa: <http://www.integra.fost.sk/clanky/JehovoviSvedkovia.pdf>)

2.2 Pravidlá sekty

Russel na základe svojho ponímania Biblie vypočítal 3 obdobia božieho spasiteľného plánu (MAJKA, W.: Svedkovia? Kto sú a čo učia Svedkovia Jehovovi, Bratislava, Saleziánske Katechetické stredisko, 1992,):

1. Od stvorenia po potopu (2370 pr. Kr.)
2. Od potopy po zriadenie Božieho kráľovstva v nebi (1914)
3. Od roku 1914 sa začína tisícročné kráľovstvo, po ktorom sa začne večné kráľovstvo v novom nebi a novej zemi.

Ako vieme, táto predpoveď sa neukázala pravdivá. Napriek tomu Svedkovia Jehovovi fungujú do dnešných čias. Od tradičných kresťanských cirkví sa Svedkovia Jehovovi odlišujú v mnohých podstatných článkoch vierovyznania.

1. Boh je len jedna bytosť s duchovným telom.
2. Neuznávajú Svätú Trojicu a Ducha svätého v zmysle osoby.
3. Zavrhnú uctievanie obrazov a kríže.
4. Tvrdia, že Kristus je duchovná bytosť totožná s Archanjelom Michalom. Na zemi bol iba človekom, vstal z mŕtvych ako premenená duchovná bytosť. Od roku 1914, keď vypršal čas všetkých národov, ho Jehova postavil na čelo nebeskej ríše.
5. Neslávia Vianoce, Veľkú noc a iné kresťanské sviatky, ani vlastné narodeniny.
6. Popierajú nesmrteľnosť duše, duša je len životná sila, či princíp, ktorý oživuje telo. Keď človek zomrie, prestane existovať aj duša.

Súčasný svetový systém skončí apokalypsou, ktorú prežijú len členovia svedkov Jehovových. Tí najlepší (bude ich 144 000) budú vládnuť na nebesiach (tí sa musia narodiť znova, počatí ako duchovní synovia Boží). Ostatní jehovisti budú žiť na zemi vo večnej blaženosti, zbavení chorôb, hmotných starostí a plynutia času. Tieto body sú stabilnými piliermi, na ktorých je postavená celá viera organizácie. Najzákladnejší bod v ktorý veria Svedkovia Jehovovi je, že sa nazývajú kresťanmi a ba sami seba považujú za jediných pravých kresťanov. Týmto pojmom, sa chcelo poukázať na to, že patria Kristovi. Keďže Svedkovia Jehovovi majú chápanie Krista úplne nezlučiteľné s kresťanským presvedčením, je paradoxné, že sa nazývajú kresťanmi. Ježiš Kristus je Archanjel Michal, ktorý bol stvorený Bohom ako prvé stvorenie a

Boh potom použil na vytvorenie všetkých vecí. Keď napríklad pri stvorení človeka hovorí v množnom čísle, tak to sa rozpráva so svojím stvoreným Slovom (Kristom).

Mnohé z pravidiel, ktoré sú Svedkovia Jehovovi povinní dodržiavať slúžia vedeniu spoločnosti na to, aby udržiavali kontrolu nad svojimi členmi a zabránili im stretávať sa s ľuďmi, ktorí by im mohli otvoriť oči. Svedkom Jehovovým sa človek stáva krstom, ktorý sa vykonáva ponorením celého človeka do vody. Ako náhle sa stane členom, je povinný zúčastňovať sa na hodinách štúdia Biblie, ktoré sa organizujú v menších spoločenstvách a hlásať božie slovo od domu k domu. Toto je zároveň činnosť, ktorá mu umožní spasť sa a ak bude veľmi horlivý, tak sa môže dopracovať medzi 144 000 vyvolených, ktorí budú s Kristom vládnuť v nebi. Základnou povinnosťou Jehovistov je teda tzv. poľná služba, ktorá spočíva v šírení učenia návštevami v domácnostiach, rozdávaním literatúry a získavaní nových členov. V príručke dostávajú presné pokyny ako sa zachovať v rôznych situáciách pri získavaní nových členov. Členom sekty sa môže stať adept až po umožnení niekoľkých návštev svedkov Jehovových v domácnosti, usporiadaním domácej študijnej skupiny, vypočutí si niekoľkých prednášok, návštevou v sieni Kráľovstva a plnení poľnej služby v domácnostiach so starším a skúsenejším členom sekty - najmenej 60 hodín. Na členov sekty sú teda kladené požiadavky obmedzujúce ich osobný život, vedú ich do rozporov so zákonom, ohrozujú ich zdravie a dokonca život pri odmietnutí transfúzie krvi. Zvýrazňujú hodnotu rodiny, avšak ak by jeden z partnerov ohrozoval duchovný stav toho druhého, vtedy je povolená a potrebná rozluka. Neuctievajú si obrazy, kríže, ani sochy. Tvrdia, že Kristus bol ukrižovaný nie na kríži, ale na mučiacom kole. Neuctievajú štátne vlajky, nespievajú hymny a národné piesne. Majú zákaz zúčastňovať sa ekumenických akcií. Nesmú sa stretať ani s členmi, ktorí odišli od Svedkov Jehovových, alebo boli vylúčení. Trestom je vylúčenie. Neoslavujú Vianoce, ani iné sviatky, okrem Pánovej večere. To je jediný krát v roku, kedy majú čosi ako omšu, pri ktorej sa podáva chlieb a víno, ale prijímajú ho len vyšší členovia zboru, ktorí patria k 144 000 vyvolených. Nesmú prijímať krvné transfúzie, pretože aj v písme, sa píše, že sa máme zdržiavať krvi. Mladí svedkovia Jehovovi majú zakázané chodiť na telocvik a zapájať sa do športových klubov. Dostatočnú náhradu za to nájdu v štúdiu Biblie. Ostatné náboženstvá nazývajú "Veľký Babylon." Svedkovia Jehovovi sa považujú za nový vyvolený národ, ktorý si Boh vyvolil, aby splnil jeho vôľu, ktorú Russell objavil v Biblii. Aj to je dôvod prečo opovrhujú ostatnými náboženstvami a proti mnohým vystupujú veľmi útočne vo svojom učení. Najviac proti Katolíckej Cirkvi. Pápeža napríklad označujú za antikrista. Prirovnávajú ho k šelme, ktorá je opísaná v 13. hlave knihy Zjavenia apoštola Jána. Veľmi tvrdú používajú

rétoriku aj v iných prípadoch. Akýkoľvek rozhovor s nimi je preto veľmi ťažké. Ak im vyvrátite ich argumenty Bibliou, aj tak sa zatvrdilo držia svojich bludov, pretože ich k tomu vedú. Problémom je aj to, že Svedkovia Jehovovi tvrdia, že človek sám z Biblie bez štúdia Russellových Štúdií písma nemôže poznať pravdu. Ale ak by iba študoval Štúdia písma bez toho, žeby poznal Bibliu, vtedy pochopí a spozná Boží plán. Týmto tvrdením sa pripravujú o možnosť tvrdiť, že vychádzajú z biblie. Tým by boli podobní protestantom. Ibaže biblia pre nich vôbec nie je dôležitá. Hlavné pre nich sú Russellove knihy a usmernenia hlavnej rady, ktorá riadi spoločnosť. Organizácia je štruktúrovaná ako veľký podnik, ktorý prináša zisk. Na čele stojí všemocná skupina vedenia, ktorej podliehajú v presnej hierarchii služobní riaditelia miestnych spoločností a oblastní služobníci.

2.3 Kritický pohľad

V tejto stati sme si dovoľili uviesť časť rozhovoru s bývalou členkou tohto hnutia, ktorá myslím vystihuje nie len silu akou pôsobí hnutie na členov, ale aj to ako sa človek vyrovnáva s odchodom . Myslím, že to vraví za všetko:

Otázka: Podľa toho, čo vravíte, Svedkovia sa vo všetkom podriaďujú „Vernému a rozvážnemu otrokovi“. Nemali ste pocit, zvlášť po nenaplnených prorocstvách konca sveta, alebo po zlyhaní doktríny o generácii roku 1914, ktorá sa údajne dožije konca sveta, že tento „otrok“ s vami ako radovými členmi manipuluje v podstate tak, ako sa mu chce?

Odpoveď: Vtedy nie. Ak sa však teraz s odstupom času na to pozerám, je mi z toho smutno. Učili nás, že prvoradá je práca a vernosť organizácii. Vari až na poslednom mieste je Ježiš Kristus; Duch Svätý je iba nejaká neznáma sila. V Biblii meno Ježiš často nahrádzali menom Jehova. Veľmi skoro odstránili Ježiša z Biblie aj z nášho života. Majú síce knihy o Ježišovi, ale podľa nich on nie je Boh, je len jeho syn s malým „s“, najväčší medzi zrodenými, archanjel Michael. Organizácia Svedkov Jehovových dáva Pána Ježiša do pozadia a utajuje tým pred svojimi členmi cestu k spaseniu a pravú nádej. Mať oprávnené argumenty a pripomienky k Strážnej veži, k organizácii a k ústrediu znamená podľa Svedkov rúhať sa Bohu. Vyučovali ma ľudia, čo si nepriali, aby som samostatne myslela a čítala Bibliu. Trvali na tom, aby som myslela tak ako oni. Cieľom ústredia zrejme je, aby každý myslel tak ako oni, aby sa odnaučil sám rozmýšľať a rozhodovať sa. Biblia však jasne hovorí, že človek má mať Kristovu myseľ! Podľa mňa svetlo nemôže byť tam, kde vzájomným putom jednoty nie

je láska, ale slepé dodržiavanie náuk a pokynov v strachu pred vylúčením. V tejto súvislosti ma trápi osud bývalých členov, čo museli zo spoločenstva Svedkov Jehovových odísť. Viem, že všetci sa tam chcú vrátiť. Okrem Svedkov nemajú nijakých priateľov ani spoločenské kontakty. Zhrýza ich predstava, že budú navždy zničení a Jehova ich nespasí, pretože pre svoje hriechy už nepatria k jeho vyvoleným. Mnohí preto trpia pocitom viny a beznádeje. Možno, že im nemá kto povedať radostnú zvesť o Ježišovi, aké odpustenie a nádej ponúka.

(<http://www.modlitba.sk/htm/svedectva/zlo/jehovisti.htm>)

Je treba k tomu niečo dodať? Ukazuje sa tu charakter deštruktívneho hnutia v pravom svetle. Maximálne potláča nie len slobodnú vôľu a vlastné myslenie, ale úplne ničí ľudskú psychiku.

3 SCIENTOLOGICKÉ HNUTIE

Názov Scientology (ang.) je odvodený z latinského slova scio – vedenie a gréckeho slova logos – slovo, veda; je to teda náuka o vedení a sebapoznání. Jedným z hlavných cieľov scientológie je duchovná sloboda, pričom sa vychádza z predpokladu, že duša môže byť zachránená a sama môže mať moc zachrániť a vyliečiť telo. Zakladateľom scientológie je *Laffayette Ronald Hubbard*. Študoval jadrovú fyziku, zaoberal sa tiež otázkami adaptácie človeka na podmienky technického veku. Písal novely, romány a sci-fi príbehy. Neskôr, ako námorný dôstojník bol vážne zranený. Počas dlhého liečenia vypracoval nové metódy psycholiečby. Najznámejšia a v scientológii využívaná je jeho *dianetika*. Je to praktická metóda založená na náuke o ľudskej mysli. Názov je odvodený z gréckeho *dia* (cez) a *nous* (duša) a znamená “cez dušu”. Túto metódu opísal v knihe *Dianetika – moderná veda o duševnom zdraví*, ktorá vyšla v roku 1950. O rok neskôr publikoval ďalšiu prácu s názvom *Veda o prežití*, v ktorej popisuje svoje objavy v oblasti ľudskej mysle a poskytujú praktickú technológiu na zlepšenie ľudskej existencie. V nasledujúcich rokoch získal mnoho prívržencov prednáškami a ďalšími publikáciami. Prostredníctvom nich bola v roku 1954 v Los Angeles oficiálne založená Church of Scientology (Scientologická cirkev), ktoré je tam aj v súčasnosti. Tomuto sídlu sú podriadené kontinentálne cirkvi a pod nimi sú lokálne.

3.1 Filozofia a náboženstvo hnutia

Základná doktrína hnutia (HUBBARD, L. R.: *Dianetika: Moderná veda o duševnom zdraví*; vydavateľstvo New Era, 2009), je postavená na myšlienke človeka ako nesmrteľnej bytosti, že jeho skúsenosti tým siahajú ďalej ako za jeden život, a že jeho schopností sú oveľa ďalekosiahlejšie ako si je vedomý. Človek je totiž postavený z troch častí, t.j. telo, myseľ a nesmrteľných duší (tzv. thetani). Vychádzajúc z gréckej abecedy pre výraz myšlienky, respektíve ducha, s prídavkom „n“ ako symbol nekonečnosti, (t.j. theta na entú) vyjadrujúce nekonečné schopnosti, ktoré človek musí v sebe nájsť. Pri získavaní členov vyhlasujú, že vedú dramaticky zlepšiť schopností nie len svojich stúpenčov, čo je ich hlavným cieľom ale aj celého nášho okolitého sveta. Dianetika vychádza z poznania, že schopnosti človeka sú pôvodne neobmedzené, ale sú podvedomím blokované a obmedzované. Thetanov možno oslobodiť prostredníctvom rituálov, ktoré povedú k rastu vedomia a schopnostiam človeka. Tieto obmedzenia spôsobujú tzv. *engramy* (*démoni*). Démon je duševný mechanizmus

vytvorený engramom a je schopný samostatnej existencie. Thetani vraj žijú miliardy rokov, a to tak, že sa rodia znovu a znovu do iných tiel, čo pripomína reinkarnáciu. Engramy však expanziu Thetanov obmedzujú prostredníctvom nepríjemných zážitkov s bolesťou a bezvedomím zo súčasného ale aj minulých životov. Dianetika ničí engramy a tým vytvára nového človeka – *clear*. Používanie dianetických techník sa nazýva *auditing*. Ten sa vykonáva za účasti audítora. Audítor kladie otázky, ktoré sú nasmerované tak, že človek odhaľuje najintímnejšie stránky svojho života.

Scientológia predpokladá, že človek je v podstate dobrý a že jeho duchovné spasenie závisí na ňom samotnom a na jeho schopnosti solidarity s okolitým svetom. Ale najprv sa musí vyrovnat' s tým, čo sa audítor dozvie. Preto je Scientológia podľa Hubbarda (HUBBARD, L. R.: Scientológia: Základy myslenia, vydavateľstvo New Era, 2009) svojím prístupom religióznou filozofiou v najhlbšom zmysle slova, so svojim záujmom o plnú rehabilitáciu prirodzeného ľudského duševna – schopností človeka, jeho uvedomovania si a jeho istoty svojej vlastnej nesmrteľnosti. Okrem toho, keďže sa náboženstvo zaoberá duchom vo vzťahu k sebe samému, k svetu a k iným životným formám, a je vo svojej podstate vierou v duchovné bytosti, Scientológia nasleduje religióznu tradíciu, ktorá je prinajmenšom tak stará ako ľudstvo samotné. Predsa len, to, čo scientológia koniec koncov vyjadruje, je nové. Jej duchovná technológia je nová, jej cirkevná organizácia je nová. Považujú sa totiž za nadkonfesiálnu inštitúciu. Náboženstvo si členovia môžu ponechať svoje, ale dominujúcim prvkom ostáva príslušnosť k scientológom. Každopádne, napriek tomu, že majú vo svojom názve slovo „cirkev“, nedefinujú sa ako náboženstvo. Aj keď, ambície v jednotlivých krajinách sú, to však v nasledujúcej stati.

3.2 Pôsobenie na verejnosti

Ťažko presne vymedziť túto organizáciu očami verejnosti. Problém spočíva hlavne v ich prístupe k definícií čo je vlastne scientologická cirkev. Ako píše Maroš Šíp vo svojej knihe: „Účel nových náboženských hnutí (siekt) je ťažko presne špecifikovať, môžeme však nájsť isté spoločné body ... sú definované ako protipól voči tradičným cirkvám či náboženstvám“ (ŠÍP, M.: Spiritualita v kontexte fenoménu siekt a nových náboženských hnutí. Prešov: Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2010,s.11) U scientológov to platí priam dvojnásobne. Môžeme ich zaradiť k náboženstvám, majú však prvky, ktoré sa skôr približujú charakteru politickej strany, ba taktiež aj ekonomickej organizácie so zameraním na zisk. V niektorých štátoch boli zakázaní, prípadne ich činnosť bola oklieštená.

Scientologická cirkev je jednou z najkontroverznejších spoločností v súčasnej západnej civilizácii (ČOBEJOVÁ, Eva; HANUS, Martin: Podľahnúť môže každý: s Ivanou Škodovou z Centra prevencie oblasti siekt Integra, In Týždeň, roč. IV, č. 41, r. 2007, str. 26-28). Jej pôsobenie podnecuje množstvo otázok, na ktoré niet jednoznačných odpovedí. Týkajú sa náboženskej slobody a postavenia náboženstva v štáte, zodpovednosti za psychický stav klientov náboženskej terapie, potreby štátu chrániť svoje demokratické princípy, etiky práce. Od čias jej vzniku je okolo Scientologickej cirkvi stály rozruch. Väčšinová spoločnosť sa snaží jej pôsobenie zväčša obmedzovať, alebo ho aspoň kontrolovať. Tento rozruch a napätie sú azda spôsobené tým, že ako tvrdia scientológovia, každé náboženstvo bolo v niektorom bode svojej histórie nazývané sektou. Alebo je scientológia v spoločnosti skutočne takým cudzorodým prvkom?

Všetko nové vzbudzuje v ľuďoch opatrnosť ba až obavy. Inakosť, vymykajú sa z normálnosti ľudia prijímajú pomaly, ak vôbec. Moderná veda o duševnom zdraví, ktorú prezentoval Hubbard je údajne vedeckou teóriou, ktorá má napomôcť zdokonaleniu ľudskej mysle. No vyjadrenie jedného človeka, aj keby bol odborníkom v oblasti, ešte neznamená, že je to ozaj tak ako tvrdí. Teórie, aby mohli dostať status vierohodnosti, musia prejsť empirickým dokazovaním a širokou debatou medzi odborníkmi. Dianetika však doposiaľ nebola takým spôsobom overená ani potvrdená. Skôr naopak. Odborníci z psychologickéj a psychiatrickej praxe ju naopak odmietajú ako nereálnu. Je to celé postavené len na sľuboch, čo je vlastne podobné mnohým sektám. Táto však okrem religióznej stránky do seba zahrňuje aj vedeckosť, čo je pre verejnosť prijateľnejšie. A ďalším dôvodom prečo ľudia scientológií podliehajú je aj to, že mnoho známych ľudí (mnohé celebrity) sú členmi tejto spoločnosti. A človek si jednoducho povie, že na tom niečo musí byť ak sú tam aj oni. V takých chvíľach ako keby zlyhávalo kritické myslenie. Americká lekárska spoločnosť (AMA) svojich členov aj verejnosť pred dianetikou varovala ešte v čase keď sa dostala na verejnosť. Kvalifikované odmietnutia scientologických psychoterapeutických experimentov zo strany psychiatrov a psychológov znamenajú pre dianetiku najväčšiu hrozbu až dosiaľ. Táto kritika sa považuje vo vnútri tejto spoločnosti za vrcholne nepriateľský akt. Práve preto sa snažia o akceptáciu svojej spoločnosti nie len vo verejnosti, ale hlavne po legálnej stránke. V USA sa im podarilo zaregistrovať sa ako cirkevná organizácia až koncom minulého storočia. V krajinách, kde sa im nedarí takýto krok skúšajú sa registrovať ako občianske združenia alebo neziskové organizácie zamerané na vzdelávacie programy. Hľadajú sa cesty aby sa v očiach verejnosti ukazovali ako legálne a neškodné. Avšak, nie všetko čo je legálne sa dá považovať za neškodné. Práve tu sa ukazuje náboženská sloboda a sloboda názoru v praxi,

ktorú spoločnosťou podobného charakteru zneužívajú. Tak ako v iných spoločnostiach je nutné posudzovať nie len legálnosť ale aj etiku a dôsledky daného zoskupenia na jednotlivca. Podľa nášho názoru je celá filozofia spoločnosti postavená na kvázi vedeckých dôkazoch nie len vedecky sporná a nereseriozna, ale aj morálne pokrytecká. Z dostupných článkov a rozhovorov, ktoré sa čoraz viac vyskytujú v médiách vidíme za touto spoločnosťou ukážkovú manipuláciu za účelom obohacovania sa. Ivana Škodová v rozhovore, ktorý poskytla časopisu Týždeň (ČOBEJOVÁ, Eva; HANUS, Martin: Podľahnúť môže každý: s Ivanou Škodovou z Centra prevencie oblasti siekt Integra, In Týždeň, roč. IV, č. 41, r. 2007, str. 26-28) spomína klientov, ktorých rodinní príslušníci sa stali scientológmi, alebo firma v ktorej pracujú ich núti absolvovať rôzne vzdelávacie kurzy organizované dianetickými centrami. V niektorých prípadoch sa podarilo tieto kurzy zrušiť, v iných je zamestnávateľ natoľko opantovaný spoločnosťou, že zamestnancom ktorí nebudú tieto kurzy absolvovať hrozí výpoveďou. Taktiež nastávajú prípady, keď sa rúcajú rodinné vzťahy pretože člen rodiny úplne podľahol scientológii, stal sa členom tohto hnutia, a stal sa na ňom natoľko závislý, že zanedbáva rodinné vzťahy. Veľmi dobrým príkladom scientologických praktík je svedectvo bývalej členky Scientologickej cirkvi Margery Wakefieldovej, ktorá opísala svoje skúsenosti v knihe Za mostom je Xenu (<http://www.cs.cmu.edu/~dst/Library/Shelf/xenu/sk/>). Opisuje v nej spôsoby akými sa k nej správali, keď neprejavovala súhlas so svojimi nadriadenými vo vnútri hnutia. Izolácia, odopieranie spánku, zamietanie hygieny, ponížovanie, a blokovanie jej osobnej slobody, pričom to postupne malo za následok stratu zamestnania, priateľov a rodiny. Pokiaľ je toto svedectvo pravdivé, poukazuje na psychickú manipuláciu, ktorá úplne degraduje ľudskú dôstojnosť. Ak sa takéto správanie skrýva vo vnútri legálne uznanej organizácie je nutné poznamenať, že ani tá by sa nemala vymykať trestnoprávnym konaniam. Samozrejme, aj tu musí byť trestný čin dokázaný. Preto sme toho názoru, že spoločnosti, ktoré sú odmietavé ku kritike zvonka, ktoré trestajú svojich členov za pochybnosti, ktoré vedú svojich členov k izolácii od iných podnetov myslenia a správania sa (rodina, priatelia, iná literatúra) vykazujú znaky sektárskeho charakteru. Znaky, ktoré sú typické pre ľudí angažujúcich sa v scientologickom hnutí a vykazujú zmeny v správaní sa, môžeme zo spomínaných zdrojov zhrnúť do nasledujúcich sfér života: rodinný život, kde sa prejavovalo postupné odcudzovanie sa partnerom, deťom. Strata záujmu o problémy detí a partnerov. Nevysvetliteľné odchody zahalené rúškom tajomstva. Vytrácanie sa dôvery medzi partnermi. A druhý ukazovateľ je ekonomického charakteru, kde čoraz viac peňazí sa utráca za knihy, vzdelávacie procesy a odmietanie akejkoľvek polemiky o mienaní týchto finančných

prostriedkov. A nakoniec spomenieme stratu o predošlé záujmy, ktoré človek dovtedy pestoval. Najvyššou hodnotou sa stala scientológia.

4 HNUTIE HARÉ KRIŠNA

Hnutie bolo založené v New Yorku v roku 1966. Svojím pôvodom však patrí medzi najstaršie indické náboženstvá a filozofie. Zakladateľom hnutia je Šrí Šrímad Abhaj Čaranáravinda Bhaktivédanta Svámi Prabhupáda (1896 - 1977). Dalo by sa povedať, že vystihol vhodnú dobu na rozmach svojho hnutia. V Amerike práve dominovala atmosféra hippies ovplyvnená drogami, hudbou, pacifizmom a odporom k meštiactvu, konzervativizmu a materiálnym istotám. Bola to vhodná pôda na prijatie čohokoľvek, čo nereprezentovalo bezduchý konzum Západu. Hare Krišna hnutie sa v začiatkoch presadilo hlavne vďaka hudbe. Východné filozofie boli tiež obľúbené, mládež v nich hľadala osvietenie a odpovede na zmysel života.

4.1 Pôvod a expanzia z východu

Náuka tohto hnutia vychádza z védskych písomností, ktoré charakterizujú postavenie človeka takto :

- v hmotnom tele všetci ľudia trpia, lebo žijú pod vplyvom ilúzie, že sú hmotným telom. Ale telo je pomínutelné, a preto aj šťastie nie je trvalé, pokiaľ je duša spojená s hmotným telom, pretože:
- živá bytosť sa líši od svojho hmotného tela. Jej pravá totožnosť je duša, ktorá je čiastočkou najvyššieho pána Krišnu.

Avšak aj v hmotnom tele sa môžeme dosiahnuť čo najväčšiu čistotu duša a priblížiť sa ku bohu v tomto reálnom svete a to tým, že nebudeme jesť mäso, ryby, vajcia, nepoužívať omamné látky (ako je alkohol a cigarety), vyhýbať sa sexu mimo manželstva (v manželstve len za účelom plodenia detí) a nehrať hazardné hry. Stúpenci hnutia spievajú Haré Krišna mantru najmenej 16-krát denne, ktorá sa skladá zo 16 slov: Haré Krišna, Haré Krišna, Krišna Krišna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré. Môžeme to zadefinovať ako hymnus na vtelenia sa boha Višnu, akási forma modlitby. Krišna je náboženským vzorom, učiteľom a filozofom života. Stúpenci hnutia považujú svojho zakladateľa Prabhupádu za väčšieho ako je Kristus, v božskej hierarchii ho stavajú na roveň Brahmú a Šivu. Nad ním je len Višnu. Stúpenci hnutia sú väčšinou malé skupinky prevažne mladých ľudí, ktorí žijú spolu v akýchsi minikomunitách skoro vo všetkých väčších mestách po celom

svete. Nájdeme ich na všetkých kontinentoch. Už na prvý pohľad sú rozpoznateľní, či už spôsobom života alebo charakteristickým oblečením. Chlapci sú holohlaví a nosia rúcha šafranovej farby, dievčatá nosia indické sári a biele alebo veľmi svetlé šatky. Na ulici ponúkajú zdarma literatúru alebo voňavé tyčinky a požadujú podporu. Členov získavajú nadväzovaním rozhovorov alebo pozvaním na vegetariánske jedlá.

Za počiatok hnutia považujeme vznik spoločnosti, ktorú založil v roku 1966 svámi Prabhupáda pod názvom Medzinárodná spoločnosť pre uvedomovanie si Krišnu, v skratke ISKCON. Na vrchole spoločnosti je Ustanovujúca rada (GBC). Tú ešte počas svojho života založil svámi Prabhupáda, do ktorej povolal svojich 25 učeníkov, aby sa stali vykonávateľmi jeho vôle. Po jeho smrti roku 1977 sa z Rady vykryštalizovalo 11-členné kolégium, ktoré vyhlásilo, že iba ono môže duchovne viesť hnutie, a že iba z jeho rúk môžu noví členovia získať iniciáciu (duchovné zasvätenie). Svoj postoj podopreli údajnou Prabhupádovou poslednou vôľou, čo však skôr vyvoláva dojem, že sa na vrchole štruktúry odohral boj o moc. O postupoch hnutia na verejnosti si povieme neskôr, teraz sa sústreďíme na program a podstatu náboženstva hnutia.

7 cieľov hnutia: (zdroj: <http://www.ekacakra.sk/filozofia/>)

1. Systematicky šíriť duchovné poznanie v celej spoločnosti a vzdelávať všetkých ľudí v zásadách duchovného života, v záujme zvrátenia nerovnováhy životných hodnôt a dosiahnutia skutočnej jednoty a mieru vo svete.
2. Šíriť vedomie Krišnu tak, ako je zjavené v posvätných knihách.
3. Zbližovať členov hnutia a viesť ich ku Krišnovi, pôvodnej zvrchovanej bytosti, a tak v nich a v celom svete rozvíjať ideu, že každá duša je nedeliteľná časť Boha (Krišnu).
4. Učiť a podporovať sankírtanové hnutie, zborové spievanie Svätých mien Boha, ako je zjavené v učení Pána Šrí Čaitanju Maháprabhua.
5. Vybudovať pútnické miesta spojené so zábavami Pána Krišnu v prospech členov a celej spoločnosti.
6. Združovať členov za účelom vyučovania jednoduchšieho a prirodzenejšieho spôsobu života.
7. Tlačiť a šíriť periodické publikácie, knihy a inú literatúru v záujme dosiahnutia vyššie uvedených cieľov.

Pravidlá za účelom dodržiavania čo najčistejšieho spôsobu života:

Všetci oddaní hnutia Hare Krišna sa rozhodli nasledovať tieto štyri pravidlá:

1.) Zákaz hazardu

V hnutí Hare Krišna sa snažíme očistiť našu myseľ, a tak sa pripraviť na duchovnú cestu seberealizácie. Hazard však uvádza myseľ do pohybu a zamestnáva ju. Začnete si myslieť: aké sú moje možnosti? Ako ďaleko sa môžem dostať? Ako sa mám zachovať v prípade výhry? I keď budete ďalej hrať iba pre hru samotnú, hazard odtiahne vašu myseľ na scestie od skutočného zmyslu života.

2.) Zákaz omamných látok

Žiadne drogy, alkohol, kávu, čaj alebo cigarety. Svet sa utápa v ilúzií, lačnosti, falošnom egu a v zneužívaní energie vo vlastný prospech. Oddaní Krišnu musia byť plne pri vedomí. Vyhýbanie sa omamným látkam ako sú drogy, je nevyhnutný krok, aby sme pokročili v duchovnej realizácii. Tieto substancie majú schopnosť "spútať" našu myseľ, ale nemôžu ju už očistiť ("uvoľniť"). Môžu vás dostať hore, ale skoro vás nevyhnutne stiahnu dole. Samotné bytie je od prirodzenosti radostné. Nepotrebujeme žiadnu materiálnu substanciu či vec k tomu, aby sme "boli" šťastní. Potrebujeme sa len očistiť a potom nájdeme šťastie a radosť, ktorá je už v nás.

3.) Žiadne mäso

Žiadne mäso, ryby či "len" vajíčka. Oddaní Pána Krišnu sa snažia predchádzať zbytočnému násiliu a trápeniu. Vidia ostatné živé bytosti ako duchovné. Napríklad niektoré tvory môžu byť menej inteligentné, aj tak sú považované za synov a dcéry, našich bratov a sestry. Prečo by sme mali niekoho zabíjať? Keď dieťa zabije menej inteligentného brata, myslíte že to poteší jeho otca? Zákony karmy - utrpenie, ktoré spôsobujeme druhým, nám nebude odpustené. Príroda nám dáva veľa ovocia, zeleniny, obilia, mlieka (mliečnych produktov) a iných prírodných surovín. S týmto všetkým by sme mali byť spokojní a šťastní.

4.) Zákaz nedovoleného pohlavného styku

Všetko má svoje miesto, a to platí aj o pohlavnom styku. Keď má pár pohlavný styk po svadbe a za účelom splodenia dieťaťa, je všetko v poriadku. Akceptujeme rozkoš, ale zároveň preberáme zodpovednosť. Inak nám pohlavný styk privedie do života komplikácie, vykorisťovanie, sklamanie a ilúziu. Pre duchovný vývoj by sme mali svoj život zjednodušiť a udržať našu myseľ a zmysly pod kontrolou. Striedmosť v pohlavnom živote nám tiež pomôže.

Každý deň vstávajú už pred štvrtou hodinou ráno. Ranné hodiny pred svitaním považujú za najvhodnejší čas pre rýchlejšie nadobúdanie duchovného rozkvetu. Po rannej hygiene, si namaľujú ílom z posvätnej rieky Gangy na čelo jednotný znak, nazývaný tilak. Nasleduje spev a modlenie sa ku Krišnovi. O siedmej ráno majú bohoslužbu. Naraňajkujú sa o pol deviatej a potom sa každý vyberie za svojou prácou. Niektorí ide variť do reštaurácie, ktorá sa nazýva Govinda (túto sieť reštaurácií majú po celom svete), iní vybavuje úradné záležitosti, upratuje, nakupuje alebo pracuje v záhradke. Každý robí to, k čomu najviac inklinuje. K spánku sa ukladajú okolo 21. až 22. hodiny. Celý deň strávia v ustavičnej činnosti, ktorá má slúžiť na rast komunity, či už členstvom alebo rozvojom. Uprednostňujú mníšsky spôsob života, s jednoduchou stravou. Žitie v komunite slúži aj na lacnejší spôsob života, keďže žijú len zo ziskov reštaurácií alebo predajov kníh a literatúry. Plus z dobročinnosti ľudí, ktorí sympatizujú s ich zmýšľaním. Do ich centier môže prísť ktokoľvek, kto sa chce riadiť zásadami filozofie Hare Krišna. Podstatou je aby súhlasil s ideami hnutia a samozrejme, podieľal sa na práci v jeho prospech. Hnutie má svoje zastúpenie vo väčšine štátov sveta. Členovia sa navzájom stretávajú, vymieňajú si skúsenosti (<http://www.ekacakra.sk/filozofia/>). Vo svojom programe majú nenapadnuteľné tézy, ktorých sa prísne pridržiavajú. Tie však majú človeka naplniť takým šťastím, že životu nebude potrebovať žiadne umelé alebo prírodné látky na to aby sa cítil šťastným. Drogy sú tvrdo odmietané. Oddaní nemajú potrebu brať drogy. Život s Krišnom ich má naplňať k blaženosti.

4.2 Vierohodnosť

Nechceme popierať úprimnosť radových členov daného hnutia. Tak ako v predchádzajúcich spomínaných sektách, aj v tejto sa radoví členovia pridávajú z úprimnej viery, alebo z dôvodu zodpovedania otázok, aby našli samých seba v tejto stratenej dobe. Hnutia expandujúce z východu, však okrem sľubov o dokonalosti, a naplnení majú ešte jeden vábivý faktor. A to je ich pôvod. Napriek narastajúcej globalizácii má východ stále exotický charakter, a náboženstvá z neho pochádzajúce lákajú stále viac, či už kvôli štúdiu alebo pre hľadanie cesty. Problém nastáva, ak sa ľudia na vrchole hnutí dostávajú svojim správaním do rozporu s náukou ktorú hlásajú, alebo vyznávajú. Tak ako u Svedkov Jehovových a Scientológov aj tu boli dejiny svedkami správania sa, ktoré ukazuje na bezcharakterné využívanie náboženstva v prospech pár vyvolených za účelom zbohatnutia a získavania moci. „Učitelia usilujú o to, aby učinili vierohodnú velebnú historku, aby ju „predali“ svojim stúpencom s úspechom, ktorý závisí na ich stupni veriť a ktorý dlho neodolá súdržnému a rozhodnému rozboru. Guru, ktorý sa zamotal do siete svojich klamstiev a je svojimi stúpenkami v týchto klamstvách udržiavaný, stráca postupne schopnosť odlišovať pravdu od nepravdy. Splynie s vymyslenou postavou a pomaly sklzáne do zmätku a pomätenosti myslí. Tak sa pripojí k fikcii, ktorú si vybudoval“ (ABGRAIL, J-M.: Mechanizmus sekt, Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2000, s.49) Sú rôzne spôsoby, niektoré menej iné viac nesprávne, ba až proti zákonné.

Jedným zo základných spôsobov získavania finančných prostriedkov je pouličný predaj. Problémom je, že aj pri ňom často vystupujú polouprimne. Členovia hnutia si často pomáhajú výslovným klamstvom, pre ktoré majú „náboženské“ zdôvodnenie. Najčastejšie sa vydávajú za anketárov sledujúcich ekologickú problematiku, zaujímajú sa o život v súlade s prírodou či o vegetariánstvo. Ponúkajú svoje údaje „bezplatné“ knižky (neinformujú pritom o ich náboženskom obsahu) zároveň však prosia o príspevok na nejakú vymyslenú charitatívnu inštitúciu - detskú nemocnicu alebo napríklad na útulok pre zvieratá. Náhodný chodec, spravidla zaskočený a zaviazaný milým a nečakaným darom, nakoniec zaplatí za túto literatúru.. Odkiaľ teda čerpá Hare Krišna hnutie peniaze na svoje aktivity? Celkom určite časť ziskov pochádza aj z takéhoto pouličného predaja. A zvyšok? Niečo je od dobrovoľných sympatizantov hnutia, niektoré financie získavajú z prevádzkovania reštaurácií, avšak za dobu existencie hnutia prebehli aj súdne procesy, kde sa ukázalo, že ich prístup k drogám nie je až taký odmietavý ako ho hlásia. Niektorí členovia boli nie len obžalovaní z používania

omamných látok ale aj z ich šírenia za účelom zbohatnutia. A samozrejme, drogovu závislí sa skôr stanú prívržencami. (ENROTH, Ronald a kol.: Průvodce sektami a novými náboženstvími: [Est, Cesta, Mormoni, Moonisté, Eckankar, Baháismus, Haré krišna, Svědkové Jehovovi, Bhagaván Šrí radžniš, Transcendentální meditace]. Praha: Návrat domů, 1995,)

V súvislosti so sektami sa často skloňuje slovné spojenie „vymývanie mozgu“. V tejto súvislosti je úplne samozrejmé, že program v komunitách jednotlivých centier Hnutia Hare Krišna je nastavený tak, aby bol človek postupom času maximálne psychicky otupený a vnímal len konkrétnu náuku. Štúdium materiálov je na dennom poriadku a ak sa k tomu pridá niekoľko násobný spev „mantry“ a práca okolo komunity, je evidentné, že človek tomu podľahne. V tejto súvislosti je človek vystavený od štvrtej rána do deviatej, desiatej večer ustavičnému ataku na svoju psychiku. A vzhľadom k tomu, že vždy je pri ňom niekto zo starších členov, ktorý funguje ako strážca, je nemožné tomu nepodľahnúť.

Idea oslobodenia od hriešnych skutkov, ktorá je tiež známa v tomto učení vraví, že skutočný duchovný učiteľ je načisto oslobodený od hriešnych skutkov, čo v preklade znamená, že nech učiteľ urobí akýkoľvek krok v prospech hnutia, nemôže to byť považované za hriech. V prospech Krišnu sa dá odobriť akékoľvek konanie. Paradoxne, čo sa môže javiť ako krásna myšlienka, prístup k jej naplneniu mohol byť rôzny. História hnutia poukazuje na sexuálne zneužívania neploletých, obchod so zbraňami, obchod s drogami a atď.

Typická ukážka manipulácie a jej dôsledky sa ukazujú v prezentovaní teórie reinkarnácie. Podľa viery, ktorú sekta hlása, je človek dušou uväznenou v tele. Po smrti jeho duša prechádza do iného, často i do nižšieho tela. Podľa tejto teórie sa ľudská forma nadobúda až po miliónoch vtelení v nižších druhoch života. Podľa výkladu sekty ten, kto nám môže pomôcť vymaniť sa z tohto siahodlhého nasledovania cyklu reinkarnácií, je jedine guru. Aká je však úloha rodičov a rodiny v tomto? Podľa hnutia sú na príťaž, brzdiacou zložkou k dosiahnutiu osvietenia. Keďže neuznávajú hmotu tela, ale len ducha, ktorý ide po zlyhaní schránky do ďalšieho tela, nemôže mať duch, duša ani otca ani matku. A tým pádom tam ani nie je žiaden záväzok voči nim. Guru je pre člena tohto hnutia dôležitejšou osobou než „takzvaní rodičia“ (Kolektív autorov; Zborník referátov z konferencie: Fenomén duchovného vodcu, Prešov: Náboženské vydavateľstvo PETRA, Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi Bratislava. r. 2001). Výsledkom je výrazne pretrhávajúce rodinných väzkov. Podľa nášho

názoru, žiadna organizácia, ktorá popiera základnú zložku spoločnosti, to jest rodinu, nemôže prejavovať úprimný záujem o človeka, a už vôbec mať na srdci jeho blaho.

A ďalšou ukážkou manipulácie je využívanie kresťanských základov a náuk, pri náboře nových členov v kresťanských krajinách. Pri oslovení sa snažia často spájať kresťanstvo a východné náboženstva terminológiou, ktorá môže v človeku vyvolať dojem, že nie len vyznávajú Krista, ba čo viac, že Krišnu a Kristus je jedná a tá istá bytosť. Tu sa nám ukazuje hrubé zneužitie viery a túžby po poznávaní. Netreba vravieť, že Kristus a Krišna nemôžu byť tou istou osobou, ani reinkarnáciou, keďže tieto dve viery sa v otázke reinkarnácie rozchádzajú.

Nakoniec hodno poznamenať, že samotní obyvatelia Indie si myslia, že títo „údajní hinduisti" z Európy a USA prekrúcajú ich doktríny.

ZÁVER

Pozreli sme sa na tri z mnohých hnutí, ktoré sa v posledných desaťročiach objavili. V závere by sme chceli hlavne zdôrazniť nebezpečenstvo týchto hnutí. Tie sa totiž síce vydávajú za spásonosné a ušľachtilé, ale vo svojej podstate je efektívita akýchkoľvek či už modifikovaných, alebo úplne nových metód prezentovaná sektami pri pohľade na výsledky skôr bolestná ako spásonosná. Ak to zhrnieme jednou vetou, výsledkom každého takéhoto hnutia je „...akcentovanie ekonomického významu vodcu (guru), ktorý má individuálne pohnútky na vytvorenie svojej moci“ (ŠÍP, M.: Spiritualita v kontexte fenoménu siekt a nových náboženských hnutí. Prešov: Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2010, s.11) Pričom pri podrobnejšom výskume sme však zistili, že radovým členom sa dostáva tvrdá disciplína. Taktiež, že pravidlá sekty prostredníctvom ktorých sa údajne vykúpi z hriechu a dosiahne duševné sebauvedomenie vyžadujú úplne podmanenie si osobnosti. Prípadne tieto praktiky slúžia na odstránenie zlej karmy, podľa toho ako ktorá sekta cieľ definuje. Počnúc spánkovým režimom, kde rádový členovia siekt si musia svoj denný program prispôbiť tak aby v čase osobného voľna, teda mimo pracovného času a času na jedlo, viac a viac času venovali práci pre organizáciu. A to ide na úkor spánku, keďže spánok je podľa vyšších predstaviteľov stratou času a ten čas sa dá zasvätiť práci v organizácii. Nasledujú stravovacími návykmi, kde sa väčšinou jedná o stravu s nízkou nutričnou hodnotou, čo sa odráža ako na fyzickom tak aj psychickom (v spolupráci s prácou a prednáškami) stave, a oslabuje vôľu subjektu. Samozrejme, nesmie chýbať čítanie a sebauvedenie. Tu je dovolená len literatúra odporúčaná sektou, iná by mohla pôsobiť kontraproduktívne s cieľmi sekty. A nakoniec je tu ako sme zistili, posledné pravidlo, kde platí postupné odťahovanie od rodiny a priateľov, a príľnutie k ľuďom zo sekty, uzatváranie sa, utajovanie, odťahovanie sa od ľudí mimo sekty.

Videli sme ako k úspechu týchto manipulatívnych siekt prispievajú aj mýty, ktoré ľudia prijímajú ako všeobecne uznávanú pravdu. Zároveň však treba priznať, že čoraz viac expertov, a my s nimi súhlasíme, považuje za najdôležitejší faktor podporujúci vstup do sekty absenciu duchovnej a náboženskej istoty. Pochybnosti, ktoré ho trápia nedokáže správne upokojiť žiadne tradičné náboženstvo alebo spoločnosť a tak hľadá tieto odpovede na jej okraji, v sektách. Často napríklad vychádzame z mylného predpokladu, že človek je racionálny tvor a že si na základe toho sám vybral členstvo v nejakej (pochybnnej) skupine.

Omyl tohto názoru podľa nás spočíva v tom, že sa nevidí súvislosť medzi psychickou manipuláciou a jej silným vplyvom na rozumové správanie a rozhodovanie človeka. Už obyčajným cieleným zasahovaním do fyziológie človeka (napr. nedostatkom spánku a jedla, zmenou prostredia, únavou) sa rozkladá jeho racionalita, a tak človek nekriticky prijíma to, čo sa mu navyše často veľmi sugestívne predkladá.

Mnohí z nás sú tiež presvedčení o vlastnej nezraniteľnosti, čo sa prejavuje tvrdením: „Mne sa to nemôže stať.“ Pri štúdiu týchto materiálov sme dospeli k záveru, že bohužiaľ, môže. Každému z nás. Voči psychickej manipulácii nie je totiž nikto z nás imúnny. Uvedomiť si túto skutočnosť je dôležité pre vlastnú ochranu. Zvyčajne veríme, že sme silnejší a lepší ako ostatní. Človeka, ktorý podľahne manipulácii a skončí v sekte, máme sklon obviňovať z jeho slabosti a zlyhania. Pritom pravda je, že pôsobenie psychickej manipulácie sa deje na podvedomej úrovni a môže jej podľahnúť každý z nás, a to aj v pomerne krátkom čase. Sme toho názoru, že je veľmi dôležité skúmať praktiky a vplyv deštruktívnych kultov a siekt na jednotlivcov, rodiny a demokratické spoločnosti a informovať o nich, pomáhať obetiam a zastupovať ich pred úradmi. Na Slovensku sa o otvorili centrá, ktoré slúžia na informácie o týchto hnutiach a ktoré môžu verejnosti slúžiť ako prevencia v tejto oblasti. Spomenieme napríklad Občianske združenie INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt v Banskej Bystrici, ale aj iné inštitúcie zaoberajúce sa touto problematikou. Sú to napríklad Ústav pre vzťahy štátu a cirkví v Bratislave, Centrum pre štúdium siekt a redakcia časopisu Rozmer v Bratislave i Centrum poradensko-psychologických služieb v Banskej Bystrici. Výzvou do budúcnosti je príprava budúcich odborníkov vzdelaných v oblasti kultov a siekt ako aj možnosti pôsobenia pedagogických pracovníkov na riešenie tohto problému v rámci primárnej prevencie. Nevyhnutnou a účinnou prevenciou je aj zabezpečenie zmysluplného využívania voľného času mládeže priamo na školách, v domovoch mládeže ako aj atraktívne ponuky pre mládež zo strany mimoškolských subjektov, ale aj verejná propagácia zhubných kultov rôzneho charakteru. V každodennom živote nás tichým, pomalým a zákerným spôsobom ohrozujú už existujúce sekty a kulty. Preto zostáva naďalej veľmi dôležité pôsobiť v oblasti prevencie u zvlášť ohrozených skupín. Osobne si myslíme, že informácie o možných psychických manipuláciách a množstve existujúcich siekt by sa mali dostávať k širšej verejnosti aj prostredníctvom komerčných médií. Pociťujeme nedostatok informácií na verejnosti.

Stretli sme sa s tvrdeniami, že sekty sa niekoľkým jedincom pomohli zbaviť závislosti na alkohole, alebo pozitívne zmenili ich život. Ale za akú cenu? Naplno sa oddali sekte, a jednu závislosť vystriedala druhá. Takáto zmena je možná a nie je k tomu potrebné členstvo v sekte. Ďalší tvrdia, že ak bude spoločnosť tolerantnejšia k novým náboženským komunitám, tie nebudú mať dôvod radikalizovať sa. Spoločnosť sa však musí zaoberať tým, čo je nové, musí skúmať riziko ohrozenia a ak sa naplní, aj zasiahnuť. A vôbec si nemyslíme, že sú tieto skupiny radikálne preto, žeby cítili ohrozenie zo strany verejnosti. Skôr je to v tom, že verejnosť sa právom pýta vnútorné štruktúry a pravidiel sekty. A skupina, ktorá čosi skrýva sama vytvára dojem, že sa tam deje čosi nekalé. V súčasnom civilizovanom svete nie je miesto pre rituálne vraždy a zabíjanie v mene „niečoho“. Nemyslíme si, že by niektoré z náboženstiev malo patent na „pravdu“, ale treba byť opatrný voči tomu, čo vzniká z protestu a z revolty, pretože základom každého „skutočného“ náboženstva, by malo byť poslanstvo lásky. Na záver by som rada odcitovala profesora Hassana, ktorý podľa mňa vystihol podstatu, akým spôsobom človeka zachrániť nie len zo závislosti na sekte, ale vôbec, zo závislosti na každom negatívnom spoločenskom jave: „Verím, že skutočná láska je silnejšia než podmienená. Láska, ktorú majú členovia rodiny a blízky priatelia rodiny k osobe, je mocnejšia ako akýkoľvek vzťah v rámci psychomanipulačnej skupiny. Vzťahy v psychomanipulačných skupinách sa zvyčajne zakladajú na podmienkach podriadenosti a členstva. Keď člen prejde fázou „medových týždňov“ a tieto podmienky sú evidentné, priatelia a rodina majú časom možnosť zvýšiť pozitívny vplyv. Čas je na ich strane, lebo psychická manipulácia nie je nikdy stopercentná, nakoľko ľudský duch chce byť slobodný a nakoľko napokon sekty neposkytnú to čo sľúbili“ (HASSAN, S.; Uvoľniť putá, Liptovský Mikuláš: TRANOSCIUS, 2007, s.24.)

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY:

1. Knihy / Monografie

ABGRAIL, Jean - Marie: Mechanizmus sekt, Univerzita Karlova v Praze: Nakladatelství Karolinum, 2000, str. 253, ISBN 80-7184-774-7

BLAŽEK, Roman., POKORNÝ, Vratislav., TELCOVÁ, Jana: Nebezpečí sekt, Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s., 2002, str. 239. ISBN 80-86568-14-8.

BROCKA, Julius; BROCKOVÁ, Renáta: Kým prišiel november, Trnava: Dobrá kniha, 2009, str. 91, ISBN 978-80-7141-661-6

BUCHNEROVÁ, Barbara. Co máme vědět o sektách, Praha: Amulet, 1999, str. 127, ISBN 80-86299-02-3.

DRGONEC, Ján: Ústava Slovenskej republiky, Komentár k novelizácii ústavným zákonom č. 90/2001 Z.z., Bratislava: Heuréka, 2001, str. 307, ISBN 80-968567-0-7

ENROTH, Ronald a kol.: Průvodce sektami a novými náboženstvími: [Est, Cesta, Mormoni, Moonisté, Eckankar, Baháismus, Haré krišna, Svědkové Jehovovi, Bhagaván Šrí radžniš, Transcendentální meditace]. Praha: Návrat domů, 1995, str. 177, ISBN 80-85495-29-5.

HASSAN, Steven: Uvoľniť putá, Liptovský Mikuláš: vydavateľstvo TRANOSCIUS, 2007, str. 342, ISBN 978-80-7140-284-8

HRABAL, F.R.: Lexikón náboženských hnutí, siekt a duchovných spoločností, Bratislava: Nakladateľstvo CAD PRESS, r. 1998, str. 516, ISBN 80-85349-79-5

HUBBARD, Laffayette Ron: Dianetika: Moderná veda o duševnom zdraví; vydavateľstvo New Era, 2009, str. 669, ISBN 978-87-7688-715-5

HUBBARD, Laffayette Ron: Scientológia: Základy myslenia, vydavateľstvo New Era, 2009, str. 234, ISBN 978-87-7688-714-8

Kolektív autorov; Zborník referátov z konferencie: Fenomén duchovného vodcu, Prešov: Náboženské vydavateľstvo PETRA, Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi Bratislava. r. 2001, str. 163, ISBN 80-968559-2-1

MAJKA, Wladyslaw: Svedkovia? Kto sú a čo učia Svedkovia Jehovovi, Bratislava: Saleziánske Katechické stredisko, 1992, str. 97, ISBN 80-85405-07-5

REHÁK, Alexander: Lovci duší, Bratislava: Eko – konzult, 2007, str. 184, ISBN 978-80-8079-070-7

ŠÍP, Maroš: Spiritualita v kontexte fenoménu siekt a nových náboženských hnutí; Prešov: Vydala Prešovská Univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, r. 2010, str. 69, ISBN 978-80-555-0031-7

ŠTAMPACH, Odilo Ivan; PRIBULA Marek: Nádej a riziká siekt a nových náboženských hnutí, Prešov: vydavateľstvo Oliva, r. 1995, str. 31, ISBN 80-967289-0-3

2. Článok v časopise

ČOBEJOVÁ, Eva; HANUS, Martin: Podľahnúť môže každý: s Ivanou Škodovou z Centra prevencie oblasti siekt Integra, In Týždeň, roč. IV, č. 41, r. 2007, str. 26-28, ISSN 1336-5932,

DEMKO, Matúš: Sekty a otroci falošnej nádeje: s Borisom Rakovským z Centra pre štúdium siekt, In Týždeň, roč. II, č. 11, r. 2005, str. 46-47, ISSN 1336-4650

KUPŠOVÁ, Monika: Apokalypsa v mysli, In Live, roč. II, č. 1, r. 2005, str. 92-95, ISSN 1336-4650

RUSNÁKOVÁ, Tatiana: Závislosť od psychomanipulatívnych skupín – siekt, kultov, In Sociálna prevencia: prevencia nelátkových návykových chorôb, roč. IV, č.2, r. 2009, str. 19-22, ISSN 1336-9679

ŠUSTR, Jiří: Ovpływňovanie správania a myslenia: sekty, kulty a sektári, In Evanjelický posol spod Tatier, roč. 92, č. 41, r. 2002, str. 13, ISSN 0139-8768

3. Internet

<http://www.integra.fost.sk/clanky/vsetko.pdf> (07. november 2011)

<http://www.integra.fost.sk/clanky/kulty.pdf> (14. november 2011)

<http://www.integra.fost.sk/clanky/JehovoviSvedkovia.pdf> (21. november 2011)

<http://www.modlitba.sk/hm/svedectva/zlo/jehovisti.htm> (28. november 2011)

<http://www.cs.cmu.edu/~dst/Library/Shelf/xenu/sk/> (november, december 2011)

<http://www.ekacakra.sk/filozofia/> (15. December 2011)

<http://www.rozmer.sk/sk/articles/print/760> (05. Január 2012)